

PRAKTYCZNE SZKOLENIA BHP

UWAGA! Materiały szkoleniowe znajdziesz na
www.praktyczneszkoleniabhp.wip.pl

TEMAT NUMERU

Piekarz – instruktaż stanowiskowy i ocena ryzyka zawodowego

Produkcja pieczywa to nie tylko wypiek, ale też obsługa maszyn. Piekarz przygotowuje ciasto z odpowiednich składników, czuwa nad jego wzrostem i wypiekiem, a czasem także zajmuje się wysyłką i sprzedażą produktów. Praca wiąże się z licznymi zagrożeniami, dlatego kluczowe jest właściwe przeszkolenie. W artykule szczegółowo omawiamy szkolenie wstępne na stanowisku pracy piekarza. Przedstawiamy też gotowe tabele do oceny ryzyka zawodowego.

OCENA RYZYKA ZAWODOWEGO

Operator sprzętu budowlanego (koparki, koparko-ładowarki) – ocena ryzyka zawodowego

Ryzyko zawodowe to prawdopodobieństwo wystąpienia niepożądanych zdarzeń związanych z wykonywaną pracą, powodujących straty, w szczególności wystąpienia u pracowników niekorzystnych skutków zdrowotnych w wyniku zagrożeń zawodowych występujących w środowisku pracy lub sposobu wykonywania pracy. Ocenę ryzyka zawodowego pracownika budowlanego – operatora sprzętu budowlanego (koparki, koparko-ładowarki) opracowano na podstawie metody RISK SCORE.

ZDANIEM EKSPERTA

Pracodawca a zimowe wyzwania – czasowe delegowanie do prac porządkowych

Jesień to szczególnie czas dla pracodawców do przygotowania się do zimowych obowiązków. Nie wszyscy mają pracowników od utrzymania czystości. Nie każdy wynajmuje też firmy sprzątające. Pracodawca może powierzyć na określony czas nowe obowiązki (związane z sezonem jesienno-zimowym) pracownikom, którzy wykonują inne prace. Nie może jednak tego zrobić jednostronnym poleceniem. Sprawdź szczegóły.

ODPOWIEDZI NA PYTANIA CZYTELNIKÓW

Redakcja odpowiada m.in.:

- Jakie szkolenia dla nauczyciela zatrudnianego ponownie na zastępstwo
- Czy samokształcenie może się odbyć w jeden dzień

Od 2009 r. wspieramy pracowników służby BHP
w ich rozwoju zawodowym i codziennej pracy

BEZPŁATNE KONTO TESTOWE
48 h dostępu do zasobów portalu

Zeskanuj
i przetestuj
BEZPŁATNIE

Jesteś zainteresowany stałym dostępem?

Zadzwoń do nas lub sprawdź ofertę na stronie www.portalbhp.pl

Nasi konsultanci dopasują najlepszą ofertę dla Ciebie.

Korzystaj wygodnie z wiedzy, gdziekolwiek jesteś! Centrum Obsługi Klienta: **22 518 29 29**

Marek Kalman

redaktor prowadzący,
specjalista z zakresu bhp

Drogi Czytelniku!

Serdecznie witam na łamach najnowszego wydania publikacji „Praktyczne szkolenia BHP”. Tematem numeru jest instruktaż stanowiskowy piekarza. To jedno z najstarszych i najbardziej cenionych rzemiosł, które od wieków dostarcza ludziom podstawowego pożywienia. Piekarz musi posiadać wiedzę z zakresu technologii żywności, chemii oraz biologii, aby zrozumieć procesy zachodzące podczas wyrobu chleba. Wymagana jest również precyzja, dokładność oraz zdolność do pracy w zespole. Często

konieczne jest także posiadanie wykształcenia zawodowego oraz ukończenie szkoleń bhp. Zawód piekarza stawia też przed pracownikami sporo wyzwań, w tym konieczność dostosowania do zmieniających się technologii i trendów żywieniowych. Coraz większą rolę odgrywają kwestie ekologiczne oraz zdrowotne, takie jak produkcja chlebów bezglutenowych czy na zakwasie.

Zachęcam też do analizy czynników środowiska pracy na stanowisku operatora koparki, koparko-ładowarki. Gotowe zestawienie zagrożeń na terenie budowy przedstawiamy w tym numerze w artykule dotyczącym oceny ryzyka zawodowego.

Zachęcam do lektury

KALENDARIUM

- Nowe przywileje dla pracodawców zatrudniających pracowników
– żołnierzy 3

ODPOWIEDZI NA LISTY CZYTELNIKÓW

- Jakie szkolenia dla nauczyciela zatrudnianego ponownie
na zastępstwo 7
Czy samokształcenie może się odbyć w jeden dzień 9

ZDANIEM EKSPERTA

- Pracodawca a zimowe wyzwania – czasowe delegowanie do prac
porządkowych 11

TEMAT NUMERU

- Piekarz – instruktaż stanowiskowy i ocena ryzyka zawodowego 17

DOBRE PRAKTYKI BHP

- Bezpieczeństwo w pracy wymaga profesjonalnej ochrony 53

WARUNKI PRACY

- Umowa kontraktowa a kwestie bhp 57

OCENA RYZYKA ZAWODOWEGO

- Operator sprzętu budowlanego (koparki, koparko-ładowarki)
– ocena ryzyka zawodowego 61

ORZECZNICTWO SĄDOWE

- Zadośćuczynienie za śmierć pracownika powinno być
w rozsądnych granicach 82

DYŻUR E-MAILOWY

Gwarantujemy udzielenie odpowiedzi!
W listopadzie oferta specjalna dla Czytelników,
którzy opłacili prenumeratę.

Pytanie prześlij na adres: praktyczneszkoleniabhp@wip.pl.

ODPOWIEDŹ OTRZYMASZ W CIĄGU KILKU DNI.

Kalendarium

Nowe przywileje dla pracodawców zatrudniających pracowników – żołnierzy

W celu zachęcenia pracodawców do zatrudniania pracowników – żołnierzy nowe przepisy przyznają pracodawcom zatrudniającym żołnierzy Obrony Terytorialnej lub Aktywnej Rezerwy ulgi podatkowe i określone preferencje w zakresie zamówień publicznych. Zakładają one również całkowitą rezygnację z wypłacania odprawy dla pracowników powołanych do wojsk OT.

Pracodawcy często niechętnie zatrudniają pracowników pełniących służbę wojskową. Powodem do radości nie jest również karta powołania do wojska okazana pracodawcy w trakcie trwającego już zatrudnienia. Do takiego stanu rzeczy przyczyniają się:

- zawiłości przepisów (w tym m.in. dotyczących ochrony stosunku pracy pracownika powołanego do pełnienia służby wojskowej w WOT czy dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej),
- problemy z dyspozycyjnością (pracownicy – żołnierze mogą zostać wezwani do pełnienia służby w każdym momencie, nawet w trybie natychmiastowym, np. w związku z powodzią na południu kraju),
- obciążenia finansowe (m.in. konieczność wypłaty odprawy pracownikowi powołanemu do terytorialnej służby wojskowej lub konieczność udzielenia zwolnień od pracy, o których mowa w przepisach o obronie Ojczyzny; wprowadzie pewne wydatki z tym związane mogą zostać zrefundowane pracodawcy na jego wniosek, jednak nie jest to prosty i szybki proces).

Ulga w podatkach

Przepisy ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wsparcia przedsiębiorców zatrudniających żołnierzy Obrony Terytorialnej

lub żołnierzy Aktywnej Rezerwy przewiduje dla pracodawców ulgi podatkowe z tytułu zatrudniania żołnierza OT i żołnierza AR (zmiany w ustawach o podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych).

Wspomniana ulga przewiduje możliwość odliczenia od podstawy opodatkowania kwoty 12.000 zł, jeśli zatrudniony w ramach stosunku pracy u przedsiębiorcy żołnierz OT lub AR pełni co najmniej rok nieprzerwanie terytorialną służbę wojskową lub służbę w aktywnej rezerwie. Ulga ma wzrastać z każdym rokiem nieprzerwanego pełnienia służby do kwoty 24.000 zł i przysługiwać na każdego zatrudnionego żołnierza OT i AR niebędącego udziałowcem, akcjonariuszem ani współnikiem podatnika oraz na rzecz którego podatnik ponosi miesięczne wydatki w kwocie stanowiącej wysokość co najmniej minimalnego wynagrodzenia.

Preferencje przy zamówieniach publicznych

Pracodawcy zatrudniający żołnierzy OT i AR będą także mogli liczyć na preferencje w procesie udzielania zamówienia publicznego. Proponuje się, aby w przypadkach ubiegania się o zamówienia o wartości mniejszej niż progi unijne (tj. poniżej 25.680.260 zł w przypadku robót budowlanych i 663.105 zł w odniesieniu do dostaw i usług), pracodawcy mogli wskazywać jako aspekt społeczny w kryterium jakościowym zatrudnienie wymienionych żołnierzy.

Świadczenie początkowe zamiast odprawy od pracodawcy

Nowelizacja przepisów przewiduje również całkowitą rezygnację z odprawy wypłacanej „terytorialsom” przez pracodawcę. W miejsce tej odprawy żołnierz obrony terytorialnej otrzyma świadczenie początkowe, które będzie przyznawane nie przez pracodawcę, lecz przez dowódcę jednostki wojskowej, w której żołnierz OT pełni służbę, i wypłacane przez tę jednostkę wojskową, na której zaopatrzeniu finansowym żołnierz pozostaje (w praktyce nie zawsze będzie to jednostka, w której żołnierz pełni służbę). Wspomniane świad-

czenie będzie przysługiwać po odbyciu szkolenia podstawowego lub szkolenia wyrównawczego przewidzianego (nowe rozwiązanie dla osób, które wcześniej pełniły już inny rodzaj służby wojskowej i złożyły przysięgę wojskową, a obecnie po raz pierwszy są powołani do pełnienia terytorialnej służby wojskowej).

Wysokość świadczenia będzie wynosić 50% przeciętnego wynagrodzenia w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszanego w „Monitorze Polskim” przez Prezesa GUS. Świadczenie nie będzie opodatkowane i będzie wypłacane nie tylko żołnierzom zatrudnionym na etacie, ale także zatrudnionym w ramach umów cywilnoprawnych czy prowadzących własną działalność gospodarczą. Ustawa została bez poprawek przyjęta przez Senat 10 października br. i w chwili przekazania numeru do druku czeka na podpis Prezydenta oraz publikację w Dzienniku Ustaw. Nowe przepisy wejdą w życie w terminie 14 dni od ogłoszenia ustawy, a preferencje podatkowe będą dotyczyć dochodów (przychodów) osiągniętych za 2025 rok.

Podstawa prawna:

- ustawa z 1 października 2024 r. o zmianie niektórych ustaw w celu wsparcia przedsiębiorców zatrudniających żołnierzy Obrony Terytorialnej lub żołnierzy Aktywnej Rezerwy.

Katarzyna Wrońska-Zblewska

absolwentka Wydziału Prawa i Administracji na UG oraz studiów podyplomowych, m.in.
w zakresie bhp i HR, od wielu lat zajmuje się zawodowo prawem pracy,
autorka licznych publikacji

KOMPENDIUM BHP

TOM 1+2
289 zł
brutto

Publikacje poświęcone są m.in.:

- ▶ Szczególnej ochronie pracy kobiet
- ▶ Mobbingowi w środowisku pracy
- ▶ Prowadzeniu trudnych rozmów z pracownikami
- ▶ Szkoleniom bhp w formie e-learningu

KOMPENDIUM BHP TOM 1

porusza zagadnienia związane ze szkoleniami bhp, służby bhp, wypadków przy pracy, oceny ryzyka zawodowego, pierwszej pomocy, ochrony ppoż. Zawiera także niezbędne wzory dokumentów dotyczące omawianych zagadnień.

KOMPENDIUM BHP TOM 2

to zagadnienia związane z prawami i obowiązkami pracowników, ochroną pracowników młodocianych i kobiet, ergonomii w miejscu pracy, hałasie, środkach ochrony indywidualnej i zbiorowej, chemii w miejscu pracy, warunkach pracy. Dodatkowo, niezbędne wzory dokumentów związane z omawianymi zagadnieniami.

ISBN: 978-83-269-8945-2, 978-83-269-8944-5. Liczba stron: 496 i 448. Cena: pakiet 289 zł brutto

Skontaktuj się z naszym Centrum Obsługi Klienta i zamów już dziś:

• telefon **22 518 29 29** • faks **22 617 60 10** • e-mail **cok@wip.pl**

Jesteśmy do Twojej dyspozycji od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00–16:00

Odpowiedzi na pytania Czytelników

Jakie szkolenia dla nauczyciela zatrudnianego ponownie na zastępstwo

W szkole zatrudnia się nauczycieli na zastępstwo za nieobecnego nauczyciela. Podpisujemy umowę na 4 miesiące. Po zakończeniu umowy za ok. 5 miesięcy ten sam nauczyciel jest zatrudniany ponownie za innego nauczyciela też w ramach umowy. Czy za każdym razem, gdy podpisuję kolejną umowę, należy przeprowadzić szkolenie wstępne i stanowiskowe? Co ze szkoleniem okresowym, jeżeli w dwóch latach jego praca po zsumowaniu okresów zastępstwa przekroczy łącznie 1 rok?

Pracodawca musi zapewnić przeszkolenie pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przed dopuszczeniem go do pracy oraz prowadzić okresowe szkolenia w tym aspekcie.

Szkolenie pracownika przed dopuszczeniem do pracy nie jest wymagane w przypadku podjęcia przez niego pracy na tym samym stanowisku pracy, które zajmował u danego pracodawcy bezpośrednio przed nawiązaniem z tym pracodawcą kolejnej umowy o pracę. Przepis Kodeksu pracy zwalniający z obowiązku powtórzenia szkolenia dotyczy szkolenia wstępnego bhp – instruktażu ogólnego i instruktażu stanowiskowego. Równocześnie ogranicza się wyłącznie do sytuacji ponownego zatrudnienia na tym samym stanowisku, jakie pracownik zajmował bezpośrednio przed nawiązaniem kolejnej umowy.

Natomiast rozporządzenie w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, określając minimalną częstotliwość szkoleń na poszczególnych stanowiskach pracy, wskazuje, że obowiązkiem pracodawcy jest ustalenie, po konsultacji z pracownikami lub ich przedstawicielami, częstotliwości i czasu trwania szkolenia okresowego pracowników zatrudnionych na określonych stanowiskach, wzięwszy pod uwagę rodzaj i warunki wykonywania prac na tych stanowiskach. Jednocześnie przepis ten dopuszcza zwolnienie ze szkolenia okresowego osoby, która:

- 1) przedłoży aktualne zaświadczenie o odbyciu w tym okresie u innego pracodawcy wymaganego szkolenia okresowego,
- 2) odbyła w tym okresie szkolenie okresowe wymagane dla osoby zatrudnionej na stanowisku należącym do innej grupy stanowisk, jeżeli jego program uwzględnia zakres tematyczny wymagany programem szkolenia okresowego obowiązującego na nowym stanowisku pracy.

Pierwsze szkolenie okresowe nauczyciela przeprowadza się w okresie do 12 miesięcy od rozpoczęcia pracy na tym stanowisku.

W omawianym przypadku ponowne zatrudnienie nauczyciela (po kilkumiesięcznej przerwie) na tym samym stanowisku sprawia, że musi on przejść szkolenie wstępne z zakresu bhp (instruktaż ogólny i stanowiskowy). Jeśli ten pracownik nie ma aktualnego szkolenia okresowego bhp np. z poprzedniego miejsca pracy na stanowisku nauczyciela, należy go skierować na takie szkolenie przed upływem 12 miesięcy od pierwszego zatrudnienia w szkole.

Podstawa prawna:

- art. 237³ ustawy z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1465 ze zm.),
- § 15, § 17 rozporządzenia ministra gospodarki i pracy z 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. nr 180, poz. 1860 ze zm.).

Halina Góralska

główny specjalista ds. bhp, wykładowca przedmiotów zawodowych z zakresu bhp i prawa pracy

Czy samokształcenie może się odbyć w jeden dzień

W czasie szkolenia w formie samokształcenia kierowanego postępują się platformą szkoleniową online. Pracownik loguje się, ma dostęp do materiałów szkoleniowych oraz rozwiązuje końcowy egzamin w formie testu. Kurs zgodnie z ramowym programem według rozporządzenia powinien trwać 16 godzin dydaktycznych. Co jeśli pracownik w czasie samokształcenia kierowanego przejdzie ten kurs w jeden dzień, np. w ciągu kilku godzin? Czy prawidłowe będzie wypisanie zaświadczenia o ukończeniu szkolenia bhp w formie samokształcenia kierowanego z datą jednodniową – dzień, w którym pracownik ukończył szkolenie?

Szkolenie w dziedzinie bhp za pośrednictwem platformy e-learningowej powinno być tak zorganizowane, aby spełniało wymagania samokształcenia. Nie wystarczy tylko udostępnienie szkolenia online, ale również konieczne jest zapewnienie uczestnikom szkolenia możliwości konsultacji z osobą merytoryczną, która zna tematykę programu szkolenia w dziedzinie bhp.

Reasumując: udostępnienie szkolenia na platformie e-learningowej plus zapewnienie konsultacji uczestnikom szkolenia w ustalonym okresie, np. szkolenie udostępnia się na okres kilku dni z jednoczesnym zapewnieniem konsultacji z wyznaczonym opiekunem szkolenia pozwoli na wpisanie w zaświadczeniu właściwego czasu szkolenia.

Platformy e-learningowe umożliwiają również wprowadzenie blokady czasowej na przejrzanie materiałów tak, aby nie polegało tylko na przejściu do testu. Można więc w ustawieniach wskazać,

że kolejny slajd będzie można wyświetlać np. po 10/15 sekundach. Najważniejsze, aby w trakcie szkoleń w formie samokształcenia kierowanego był zrealizowany program szkolenia. Nie spotkałem się z kwestionowaniem takiej formy szkolenia przez Państwową Inspekcję Pracy.

Podstawa prawna:

- rozporządzenie ministra gospodarki i pracy w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy z 27 lipca 2004 r. (Dz.U. nr 180, poz. 1860 ze zm.).

Mariusz Foremniak

główny specjalista ds. bhp, prawnik,
wykładowca przedmiotów zawodowych z zakresu bhp

Zdaniem eksperta

Pracodawca a zimowe wyzwania – czasowe delegowanie do prac porządkowych

Jesień to szczególnie czas dla pracodawców do przygotowania się do zimowych obowiązków. Nie wszyscy mają pracowników od utrzymania czystości. Nie każdy wynajmuje też firmy sprzątające. Pracodawca może powierzyć na określony czas nowe obowiązki (związane z sezonem jesienno-zimowym) pracownikom, którzy wykonują inne prace. Nie może jednak tego zrobić jednostronnym poleceniem. Sprawdź szczegóły.

Przepisy rozporządzenia w sprawie ogólnych przepisów bhp zobowiązują pracodawcę do zorganizowania stanowisk pracy znajdujących się poza pomieszczeniami w taki sposób, by pracownicy byli chronieni przed warunkami atmosferycznymi, w tym opadami i niską temperaturą. Realizując powyższy obowiązek, pracodawca powinien zapewnić pracownikom zatrudnionym na otwartej przestrzeni pomieszczenia do ogrzania się, które muszą znajdować się w pobliżu miejsc pracy, dawać schronienie przed opadami atmosferycznymi i niską temperaturą, a także pozwalać na przygotowanie ciepłego posiłku.

Zima to jednak nie tylko wyzwanie dla pracodawców organizujących pracę na otwartej przestrzeni. Każdy pracodawca ma obowiązki w zakresie właściwego utrzymania terenu nieruchomości, w której znajdują się pomieszczenia pracy, a także terenu wokół zakładu. Jest to zgodne z ogólną zasadą, w myśl której pracodawca ponosi odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie pracy. Oznacza to podejmowanie działań, aby teren

zakładu pracy, po którym poruszają się pracownicy, nie stwarzał dla nich zagrożenia.

■ WAŻNE

Z przepisów ustawy Prawo budowlane wynika, że właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany w szczególności zapewnić, dochowując należytej staranności, bezpieczne użytkowanie obiektu w razie wystąpienia czynników zewnętrznych oddziałujących na obiekt, związanych z działaniem człowieka lub sił natury, takich jak: wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, osuwiska ziemi, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, pożary lub powodzie, w wyniku których następuje uszkodzenie obiektu budowlanego lub bezpośrednie zagrożenie takim uszkodzeniem, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska.

Formalne przesunięcie służbowe

Fakt, że strony umówiły się na dany rodzaj pracy, nie oznacza absolutnie, iż w trakcie zatrudnienia nie będzie możliwości przeniesienia pracownika na inne stanowisko. Elastycznym rozwiązaniem jest możliwość czasowego powierzenia innej pracy do trzech miesięcy w roku kalendarzowym bez konieczności zmiany treści umowy o pracę w zakresie modyfikacji stanowiska pracy. Należy jednak pamiętać, że praca, do której pracownik ma być przeniesiony, musi odpowiadać jego kwalifikacjom i nie może wiązać się z obniżeniem poziomu wynagrodzenia. Takie elastyczne rozwiązanie może być przydatne w sezonie zimowym, kiedy na pracodawcy spoczywają dodatkowe obowiązki – przy założeniu, że będzie je realizował samodzielnie. Należy jednak pamiętać, że samo formalne przesunięcie służbowe w postaci wydania polecenia wykonywania innej pracy związanej np. z utrzymaniem porządku wokół terenu zakładu pracy, w tym odśnieżanie, nie wypełnia wszystkich formalności, które pracodawca musi dopełnić.

Uzasadnione potrzeby pracodawcy

Przy ocenie, czy istnieje możliwość przesunięcia pracownika do prac porządkowych w sezonie zimowym (w tym na zewnątrz), w pierwszej kolejności pracodawca musi ustalić, czy występuje przesłanka uzasadnionych potrzeb pracodawcy. Niezbędne będzie więc ustalenie, czy występujący każdego roku sezon zimowy wpisuje się w pojęcie uzasadnionych potrzeb.

Odnosząc się do powyższego dylematu, należy przyjąć, że sezon zimowy jak najbardziej może być uzasadnioną potrzebą pracodawcy w zakresie konieczności wykonywania dodatkowych prac. Należy bowiem zauważyć, że przepis nie mówi o szczególnej, nadzwyczajnej czy niespodziewanej potrzebie. Sezon zimowy i dodatkowe obowiązki związane z utrzymaniem porządku wokół terenu zakładu jak najbardziej uzasadniają skierowanie pracownika do nowych zadań.

Zgodnie z kwalifikacjami pracownika

Zasadą jest, że nie można dopuścić do pracy pracownika, do wykonywania której nie posiada umiejętności oraz kwalifikacji. Z pozoru może się wydawać, że do zamykania chodników, posypywania ich piaskiem czy solą, jak również odśnieżania nie są potrzebne szczególne kwalifikacje. Teoretycznie więc pracodawca mógłby założyć, że dodatkowo obowiązki związane z sezonem zimowym mogą zostać przydzielone dowolnemu pracownikowi niezależnie od zajmowanego stanowiska (może poza osobami pracującymi w służbie bhp – ich zakres zadań jest ograniczony na podstawie przepisów powszechnie obowiązujących).

Trzeba jednak mieć na uwadze, że pracodawca nie ma dowolności w zakresie kierowania pracowników do prac porządkowych w sezonie zimowym, w tym na przestrzeni otwartej, kierując się założeniem, że jest to praca, do wykonywania której potrzebne są jedynie niskie kwalifikacje. Nie można przyjąć, że pracownik może wykonywać w ramach czasowego powierzenia innej pracy zadania o szczególnie niskich kompetencjach, znacznie poniżej swoich kwalifikacji. Znacznie bezpieczniejszym rozwiązaniem będzie skierowanie do

prac porządkowych na zewnątrz pomieszczenia pracowników, którzy zwykle wykonują takie prace wewnątrz pomieszczeń.

Niezbędne badania profilaktyczne

Żeby pracownik mógł być skierowany do innej pracy, w tym na stanowisku robotniczym związanym z utrzymaniem porządku wokół terenu zakładu na przestrzeni otwartej, musi być zweryfikowany pod względem zdrowotnym w zakresie zdolności do ich wykonywania. Niezbędne jest zatem sporządzenie skierowania na wstępne badanie profilaktyczne, w którego treści będzie wyeksponowany nowy zakres obowiązków związany z pracami porządkowymi w sezonie zimowym na otwartej przestrzeni, w tym na przykład praca na wysokości związana z odśnieżaniem dachu.

Właściwe szkolenie bhp

Skierowanie pracownika do innej pracy w sezonie zimowym wymaga zapewnienia właściwego szkolenia bhp. Kluczową częścią takiego szkolenia będzie oczywiście instruktaż stanowiskowy. Zarówno bez uprzedniego zapewnienia badań profilaktycznych, jak również szkolenia bhp pracownik nie będzie mógł być czasowo dopuszczony do innych obowiązków.

Odzież i obuwie

Jeżeli pracownik dostanie polecenie czasowego skierowania do innej pracy w sezonie zimowym, to obowiązkiem pracodawcy będzie zapewnienie niezbędnej odzieży ochronnej. Chodzi oczywiście o odzież ciepłochłonną chroniącą przed zimmem. Taka odzież powinna być przydzielana do prac na otwartej przestrzeni w temperaturze otoczenia niższej od normalnej, do prac w przestrzeniach zamkniętych i nieogrzewanych oraz w chłodniach. Niezbędne jest również odpowiednie obuwie z uwzględnieniem właściwości antypoślizgowych.

Podsumowanie

Tam, gdzie u pracodawcy nie jest zatrudniona osoba, która w zakresie obowiązków ma zimowe obowiązki związane z pracami porządkowymi, pracodawca może rozważyć skierowanie pracownika do innej pracy bez formalnej zmiany umowy na okres do trzech miesięcy w roku kalendarzowym. Można przyjąć, że powinien być to pracownik posiadający najniższe kwalifikacje – choć i tak nie zawsze będzie to możliwe (gdy wszyscy pracownicy posiadają wysokie, porównywalne kwalifikacje zupełnie niezwiązane z pracą na stanowisku robotniczym).

Jeżeli pracodawca zdecyduje się powierzyć obowiązki związane z utrzymaniem porządku wokół zakładu pracy pracownikowi, który do tej pory wykonywał inne zadania, to musi zapewnić wstępne badania profilaktyczne, właściwe szkolenie bhp, wyposażyć pracownika we właściwe narzędzia pracy, w tym właściwą odzież i obuwie ochronne.

Z dużą ostrożnością należy podchodzić do kwestii odśnieżania dachów. Należy bowiem pamiętać, że odśnieżanie dachów to praca na wysokości – jest pracą wykonywaną powyżej 1 m nad poziomem podłogi lub ziemi. Pracodawca nie może więc skierować, dopuścić do pracy na wysokości pracownika, który nie posiada wymaganych badań, udokumentowanych szkoleń i bez zabezpieczenia i nadzoru.

Podstawa prawna:

- art. 22, art. 42, art. 207, art. 229 ustawy z 26 czerwca 1974 r.
– Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1465 ze zm.).

Sebastian Kryczka

prawnik, ekspert prawa pracy oraz kontroli jego przestrzegania

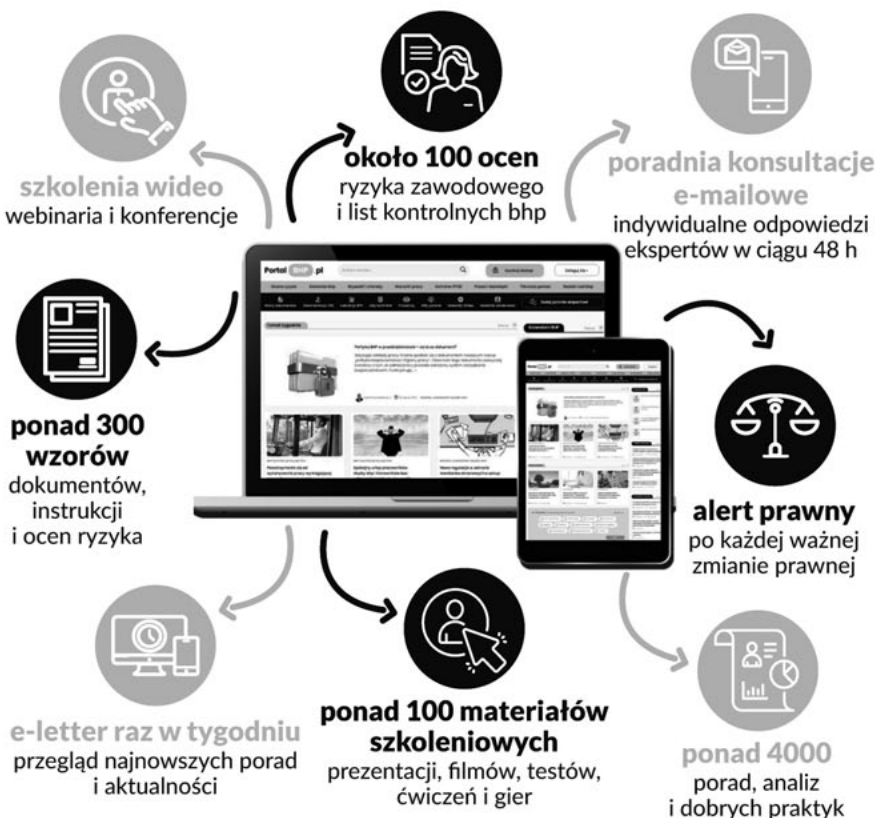

Od 2009 r. wspieramy pracowników służby BHP
w ich rozwoju zawodowym i codziennej pracy

BEZPŁATNE KONTO TESTOWE
48 h dostępu do zasobów portalu

Zeskanuj
i przetestuj
BEZPŁATNIE

Jesteś zainteresowany stałym dostępem?

Zadzwoń do nas lub sprawdź ofertę na stronie www.portalbhp.pl

Nasi konsultanci dopasują najlepszą ofertę dla Ciebie.

Korzystaj wygodnie z wiedzy, gdziekolwiek jesteś! Centrum Obsługi Klienta: 22 518 29 29

Piekarz – instruktaż stanowiskowy i ocena ryzyka zawodowego

Warto zapamiętać:

„Wszyscy pracownicy muszą wiedzieć, jakie zagrożenia występują na ich stanowiskach pracy, jakie są ich skutki i jakie muszą stosować środki ochrony przed tymi zagrożeniami”.

„W pomieszczeniach, w których zachodzi niebezpieczeństwo wybuchu pyłu cukrowego, mąki lub z innego surowca sypkiego, powinna być wyznaczona strefa zagrożenia wybuchem”.

„Wygodną formą opisu zagrożeń jest sporządzenie tabeli, w której zawarte są zagrożenia i ich źródła, możliwe skutki zdrowotne zagrożeń oraz faktycznie stosowane w firmie środki ochrony przed tymi zagrożeniami”.

„Drzwi do komór chłodniczych powinny być wyposażone w zamknięcie bezpieczeństwa, umożliwiające otwarcie awaryjne drzwi od wewnątrz”.

„Wybór metody oceny ryzyka zawodowego powinien być uzależniony od rodzaju technologii, wyposażenia i specyfiki procesów pracy oraz kwalifikacji teoretycznych i praktycznych osób dokonujących tej oceny”.

Waldemar Klucha
specjalista ds. bezpieczeństwa pracy

Produkcja pieczywa obejmuje nie tylko wypiek, ale też obsługę maszyn oraz technologiczne operacje. Piekarz przygotowuje ciasto z odpowiednich składników, czuwa nad jego wzrostem i wypiekiem, a czasem także zajmuje się wysyłką i sprzedażą produktów. Praca ta wiąże się z licznymi zagrożeniami, dlatego kluczowe jest właściwe przeszkolenie. Takie szkolenie obejmuje przede wszystkim uświadamianie pracowników o możliwych niebezpieczeństwach. W artykule szczegółowo omawiamy szkolenie wstępne na stanowisku pracy piekarza. Przedstawiamy też gotowe tabele do oceny ryzyka zawodowego.

Przeprowadzanie instruktażu stanowiskowego ma na celu uzyskanie przez piekarza informacji oraz zdobycie wiedzy i umiejętności z zakresu:

- czynników środowiska pracy występujących przy pracy piekarza oraz ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą,
- sposobów ochrony przed zagrożeniami, które mogą powodować te czynniki,
- metod bezpiecznego wykonywania pracy na tym stanowisku.

Ponadto dzięki instruktażowi stanowiskowemu bhp piekarz powinien zapoznać się z bezpiecznymi metodami pracy, sposobami bezpiecznej obsługi maszyn, urządzeń i narzędzi używanych w pracy piekarza.

Instruktaż stanowiskowy przeprowadza się przed dopuszczeniem pracownika do wykonywania pracy na określonym stanowisku pracy. Szkoleniu wstępnemu stanowiskowemu na tym stanowisku podlegają:

- nowo zatrudnieni pracownicy;
- pracownicy przenoszeni na stanowisko piekarza;
- piekarze w przypadku:
 - zmiany organizacji ich stanowiska pracy,
 - wprowadzenia do stosowania nowych lub zmienionych maszyn, sprzętu, narzędzi;

- osoby odbywające praktyczną naukę zawodu piekarza (§ 11 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 rozporządzenia ministra gospodarki i pracy z 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy; Dz.U. nr 180, poz. 1860 ze zm.; dalej: rozporządzenie szkoleniowe).

W przypadku wprowadzenia na stanowisku pracy piekarza zmian warunków techniczno-organizacyjnych, w szczególności wprowadzenia:

- nowej organizacji stanowisk pracy,
- nowych lub zmienionych narzędzi, maszyn i innych urządzeń – piekarz zatrudniony na tym stanowisku odbywa instruktaż stanowiskowy przygotowujący go do bezpiecznego wykonywania pracy w zmienionych warunkach (§ 11 ust. 3 rozporządzenia szkoleniowego).

Organizacja szkolenia

Czas, jaki należy poświęcić na instruktaż stanowiskowy piekarza, oraz jego tematyka są uzależnione od rodzaju i zakresu zadań danego pracownika, a w przypadku wprowadzenia zmian warunków na stanowisku pracy – od stopnia tych zmian. Czas trwania instruktażu stanowiskowego należy uzależnić od:

- przygotowania zawodowego pracownika,
- dotychczasowego stażu pracy pracownika,
- rodzaju pracy i zagrożeń występujących na stanowisku pracy piekarza, na którym pracownik ma być zatrudniony.

Zgodnie z ramowym programem instruktaż stanowiskowy powinien trwać minimum 8 godzin lekcyjnych (§ 7 ust. 1 i § 11 ust. 4 rozporządzenia szkoleniowego oraz ramowy program instruktażu stanowiskowego zawarty w załączniku nr 1 część II do rozporządzenia szkoleniowego).

Szkolenie prowadzone jest w formie instruktażu na stanowisku lub stanowiskach, na których będzie zatrudniony piekarz na pod-

stawie szczegółowego programu. Szkolenie powinno obejmować następujące etapy:

- 1) rozmowę wstępną instruktora ze szkolonym pracownikiem,
- 2) pokaz i objaśnienie przez szkolącego całego procesu pracy, który ma być realizowany przez pracownika,
- 3) próbne wykonanie przez pracownika procesu pracy przy korygowaniu czynności przez instruktora,
- 4) samodzielną pracę piekarza pod nadzorem instruktora,
- 5) sprawdzenie i ocenę przez instruktora umiejętności oraz wiedzy pracownika dotyczącej bezpiecznego sposobu wykonywania pracy przez pracownika na stanowisku piekarza (pkt 3 część II załącznika nr 1 do rozporządzenia szkoleniowego).

W czasie instruktażu stanowiskowego bhp należy również znaleźć czas na zapoznanie szkolonego pracownika z obowiązującymi go dokumentami (np. instrukcjami bhp, instrukcjami bhp dotyczącymi bezpiecznej obsługi maszyn i urządzeń, dokumentacją techniczną maszyn i urządzeń).

Prowadzenie instruktażu

Instruktaż stanowiskowy przeprowadza osoba wyznaczona przez pracodawcę, kierująca pracownikami lub sam pracodawca, jeżeli osoby te posiadają odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe oraz są przeszkolone w zakresie metod prowadzenia instruktażu stanowiskowego (§ 11 ust. 5 rozporządzenia szkoleniowego).

■ WAŻNE

Instruktaż stanowiskowy piekarza może przeprowadzić np. pracodawca, kierownik zakładu, pod warunkiem że posiada odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe oraz jest przeszkolony w zakresie metod prowadzenia instruktażu stanowiskowego.

Charakterystyka (opis) stanowiska pracy – ocena ryzyka

Praca piekarza polega na wykonywaniu m.in. następujących czynności:

- transport surowców z magazynu,
- ważenie surowców,
- obsługa sita, mieszadeł, prasy,
- formowanie pieczywa,
- obsługa pieca elektrycznego i krajalnicy,
- pakowanie i układanie pieczywa na regałach,
- pakowanie i transport gotowych wyrobów do magazynu lub do samochodu.

Stanowisko pracy piekarza zlokalizowane jest przeważnie w pomieszczeniu zamkniętym z centralnym ogrzewaniem, wentylacją grawitacyjną i mechaniczną oraz oświetleniem dziennym i sztucznym. Środowisko pracy charakteryzuje się zmienną temperaturą (proces pieczenia i konieczność wychodzenia na otwartą przestrzeń), przeciągami, sztucznym oświetleniem (głównie praca w nocy) i zapyleniem mąką.

Kwalifikacje zawodowe

Wymagane kwalifikacje zawodowe to ukończenie szkoły zawodowej o kierunku piekarz. Wymagania zdrowotne określają przepisy:

- rozporządzenia w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac,
- rozporządzenia w sprawie wykazu prac uciążliwych, niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet w ciąży i kobiet karmiących dziecko piersią,
- innych aktów prawnych dotyczących osób mających kontakt z żywnością (np. ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia).

Zagrożenia na stanowisku pracy

Żeby stosować skuteczną ochronę przed zagrożeniami, najpierw należy je zidentyfikować, a następnie poinformować o nich szkolonych pracowników w trakcie pierwszej fazy szkolenia. Są to podstawowe informacje dla szkolonego pracownika, a także dla szkolącego.

Tabela 1. Czynniki niebezpieczne w pracy piekarza

Lp.	Zagrożenie
1.	Upadek na płaszczyźnie, przewrócenie się, potknięcie się (brak tadu na ciągach i drogach komunikacyjnych, niewłaściwy sposób składowania towarów, śliska nawierzchnia – np. rozlana woda, wąskie dojścia, przejścia)
2.	Uderzenie, pochwycenie przez obracające elementy maszyn i urządzeń (mieszalki do ciasta, walce, końcówki wałków napędowych, paski klinowe, pochwycenie przez podajnik taśmowy itp.)
3.	Przygniecenie, uwięzienie (np. przez środki transportu wewnątrzzakładowego, niewłaściwie składowane worki z surowcami)
4.	Upadek przedmiotu, opakowań surowców z wysokości (w czasie składowania, zdejmowania surowców z regałów, półek, upadek form z ciastem np. w czasie wkładania i wyjmowania z pieca, upadek pojemników w czasie mycia)
5.	Upadek z wysokości, upadek na niższy poziom (np. w czasie wchodzenia po drabinie, z podestów przystawnych)
6.	Porażenie prądem elektrycznym (w przypadku uszkodzenia izolacji przewodów zasilających używane urządzenia elektryczne, przebicia, niewłaściwego stanu technicznego urządzeń)

7.	Poparzenie (dotknięcie elementów gorących maszyn i urządzeń, elementów pieców do wypieku, gorący tłuszcz, para wodna z komór wypiekowych)
8.	Odmrożenia – kontakt z czynnikiem chłodniczym w przypadku uszkodzenia instalacji chłodniczej
9.	Pożar (niewłaściwy stan techniczny pieców, instalacji elektrycznej, brak ładu i porządku, zapylenie, sucha mąka, gazowe i ciekłe paliwo zasilające piece)
10.	Wybuch (np. z powodu niewłaściwego stanu technicznego przewodów elektrycznych, niewłaściwa wentylacja, zapylenie np. pyłem mąki, niewłaściwy stan techniczny instalacji gazowej, sucha mąka, paliwo gazowe zasilające piece)
11.	Uderzenie człowieka o nieruchome przedmioty (regaly, maszyny, urządzenia, zastawione ciągi komunikacyjne, nietad, niewłaściwe miejsca składowania surowców – worków z mąką, z cukrem, wyrobów), wąskie przejścia, dojścia
12.	Skaleczenia, urazy ostrymi narzędziami, przecięcia, ukłucia (noże, krajalnice, w czasie krojenia pieczywa itp.)
13.	Zatrucie gazami (nieszczelna instalacja gazowa, tlenek węgla – niewłaściwy stan techniczny pieców – niewłaściwy ciąg, uszkodzony komin, tlenek węgla powstający w procesie fermentacji)
14.	Zatrucia (spożywanie surowych składników, brak higieny)
15.	Zaprószenia oczu (transport, przesypywanie surowców sypkich, np. mąka, cukier)

Tabela 2. Czynniki szkodliwe w pracy piekarza

Lp.	Zagrożenie
1.	Niekorzystne warunki mikroklimatyczne, mikroklimat gorący, wysoka wilgotność, duże różnice temperatur – pomieszczenia pieców – chłodnie (udary cieplne, przegrzanie organizmu – obsługa pieców, zmęczenie, wyczerpanie)

2.	Wymuszona, nienaturalna pozycja ciała (obsługa pieców piekarskich, przygotowanie surowców, transport surowców)
3.	Stres związany z terminowością, tempem prac, złą organizacją pracy, niewłaściwymi stosunkami międzyludzkimi (stres może spowodować zmęczenie i zmniejszenie wydolności umysłowej i psychicznej, zmniejszenie odporności na choroby, zmniejszenie sprawności wzroku, słuchu)
4.	Praca w porze nocnej, w niekorzystnych warunkach mikroklimatycznych, praca wielozmianowa – zmęczenie, stres, osłabienie organizmu
5.	Narażenia na hałas (praca urządzeń wentylacyjnych, klimatyzacyjnych, maszyn, mieszarek do ciast, pieców, podajników)
6.	Nadmierne promieniowanie cieplne, podczerwone (piece piekarnicze – poparzenia, choroby wzroku)
7.	Promieniowanie mikrofalowe z uszkodzonych kuchenek mikrofalowych – napromieniowanie, oparzenia, uszkodzenia narządów wewnętrznych
8.	Niewłaściwe oświetlenie dzienne i sztuczne (niedoświetlenie stanowisk pracy, brak dostępu światła dziennego)
9.	Zapylenie (pyły mąki, cukru, pył powstający w czasie przesiewania mąki, w czasie wsypywania mąki, proszków do pieczenia np. do dzieży – możliwość chorób układu oddechowego, chorób skóry)
10.	Narażenie na enzymy znajdujące się w środkach spulchniających, na przyprawy (przyprawy korzenne), barwniki, ulepszacze pieczywa – infekcje układu oddechowego, astma oskrzelowa, zapalenia spojówek

Szczególną uwagę należy zwrócić na zagrożenia związane z dolegliwościami układu mięśniowo-szkieletowego (ból i urazy pleców, nóg, ramion, przeciążenia mięśni, stawów). Prace, które przyczyniają się do pojawienia się tych dolegliwości, to prace związane z długotrwałym obciążeniem statycznym mięśni – siedzenie, stanie przez długie godziny, przenoszenie ładunków o dużej masie – worków z surowcami, wkładanie i wyjmowanie form z pieców itp.

Do czynników biologicznych należy m.in. narażenie na:

- antygeny grzybów,
- pasożyty obecne w mączkach,
- gryzonie i insekty,
- pleśnie rozwijające się w magazynowanej mące.

Zagrożenia te mogą doprowadzić do chorób skóry, płuc, uczuleń, alergii, chorób zakaźnych w wyniku ukąszenia insektów, gryzoni.

Zagrożenia i ich źródła w ocenie ryzyka

Do oceny ryzyka zawodowego można też wykorzystać kolejne tabele. W tabeli 3 przedstawiono przykładowe zagrożenia występujące na stanowisku pracy piekarza, z ich źródłami, możliwymi skutkami zdrowotnymi zagrożeń i faktycznie stosowanymi środkami ochrony przed tymi zagrożeniami zgodnie z metodą matrycy ryzyka wg Polskiej Normy PN-N-18002:2011 z wykorzystaniem skali 3-stopniowej.

Pamiętaj jednak, że jest to tylko przykład, który przedstawia określone wzorce postępowania. Oznacza to, że nie może być bezkrytycznie przyjęty na gruncie danej firmy i automatycznie zastosowany w konkretnym przypadku! Każda ocena ryzyka zawodowego jest procesem indywidualnym i musi uwzględniać autentyczne, realne warunki pracy i zagrożenia na określonym stanowisku pracy w danej firmie.

Tabela 3. Zagrożenia i ich źródła, możliwe skutki zdrowotne zagrożeń oraz faktycznie stosowane środki ochrony przed tymi zagrożeniami – stanowisko pracy piekarza

Lp.	Zagrożenie	Źródło zagrożenia	Możliwe skutki zdrowotne zagrożenia	Faktycznie stosowane środki ochrony przed zagrożeniem
1.	Przeciążenie układu ruchu	Podnoszenie, dźwiganie, przenoszenie towarów (np. worków z mąką, desek z chlebem)	Długotrwałe dolegliwości układu mięśniowo-szkieletowego	Instrukcja, ostrożność
2.	Pochwycenie, uderzenie, dociśnięcie ruchomymi elementami urządzeń	Mieszalniki, sita, krajalnica, prasa do produkcji drobnego pieczywa	Rany kończyn górnych, możliwość amputacji	Ostony, instrukcje, szkolenia, ostrożność
3.	Uderzenie spadającymi przedmiotami	Spadające, nieprawidłowo ustawione przedmioty (np. odważniki, deski regatów itp.)	Pottłuczenie ciała, kończyn	Prawidłowe regaty, ład i porządek, instrukcja
4.	Uderzenie o nieruchome elementy wyposażenia stanowiska pracy	Wyposażenie stanowiska pracy (regaty, stoły, maszyny itp.)	Ogólne pottłuczenia ciała	Organizacja stanowiska pracy, ostrożność

5.	Upadek, potknięcie, poślizgnięcie na płaszczyźnie	Śliska podłoga, zastawione przejścia	Urazy kończyn, potłuczenia ciała	Stan posiadzki, ładu i porządek
6.	Kontakt z gorącymi przedmiotami	Piec piekarniczy, pieczywo	Oparzenia termiczne	Środki ochrony indywidualnej, instrukcja, szkolenia, ostrożność
7.	Porażenie prądem elektrycznym	Instalacja elektryczna, urządzenia zasilane energią elektryczną	Porażenie ze skutkiem śmiertelnym	Stan techniczny urządzeń, zabezpieczenia przeciwporażeniowe, okresowe pomiary stanu izolacji, instrukcje, szkolenia
8.	Pożar	Instalacje elektryczne, materiały łatwopalne	Oparzenia termiczne, zatrucie, uduszenie	Stan techniczny urządzeń, ładu i porządek, sprzęt ppoż., instrukcja bezpieczeństwa pożarowego, szkolenia
9.	Kontakt z ostrymi elementami	Ostre elementy maszyn, regałów	Rany dłoni	Środki ochrony indywidualnej, ostrożność

10.	Zagrożenia zmiennością mikroklimatu	Zmiany temperatury, przeciągi	Choroby typu przeziębienie	Środki ochrony indywidualnej (odzież ochronna)
-----	-------------------------------------	-------------------------------	----------------------------	--

W tabeli 4 przedstawiamy przykład szacowania ryzyka zawodowego dla typowego stanowiska piekarza w skali 3-stopniowej metodą matrycy ryzyka wg Polskiej Normy PN-N-18002:2011.

Tabela 4. Szacowanie ryzyka zawodowego dla stanowiska pracy piekarza w skali 3-stopniowej metodą matrycy ryzyka wg Polskiej Normy PN-N-18002:2011

Lp.	Zagrożenie	Ciężkość następstw	Prawdopodobieństwo	Ryzyko
1.	Przeciążenie układu ruchu	Średnia	Prawdopodobne	Średnie
2.	Pochwycenie, uderzenie, dociśnięcie ruchomymi elementami urządzeń	Duża	Mało prawdopodobne	Średnie
3.	Uderzenie spadającymi przedmiotami	Średnia	Mało prawdopodobne	Małe
4.	Uderzenie o nieruchome elementy wyposażenia stanowiska pracy	Średnia	Mało prawdopodobne	Małe
5.	Upadek, potknięcie, poślizgnięcie na płaszczyźnie	Średnia	Mało prawdopodobne	Małe
6.	Kontakt z gorącymi przedmiotami	Średnia	Prawdopodobne	Średnie
7.	Porażenie prądem elektrycznym	Duża	Mało prawdopodobne	Średnie

8.	Pożar	Duża	Mało prawdopodobne	Średnie
9.	Kontakt z ostrymi elementami	Średnia	Mało prawdopodobne	Małe
10.	Zagrożenia zmiennością mikroklimatu	Mała	Prawdopodobne	Małe

W każdej sytuacji gdy oszacowane ryzyko zawodowe przekroczyło poziom dopuszczalny (akceptowalny), pracodawca musi podjąć i wprowadzić w firmie odpowiednie działania korygujące oraz zapobiegawcze, aby ograniczyć to ryzyko. Przedstawiamy je w tabeli 5.

Tabela 5. Ogólne zasady wyznaczania dopuszczalności ryzyka zawodowego, ocenionego w skali 3-stopniowej metodą matrycy ryzyka wg Polskiej Normy PN-N-18002:2011, i zalecenia dotyczące działań korygujących oraz zapobiegawczych, wynikających z oceny tego ryzyka

Oszacowanie ryzyka zawodowego	Ocena ryzyka zawodowego	Niezbędne działania korygujące i zapobiegawcze
Duże	Niedopuszczalne	Jeżeli ryzyko zawodowe jest związane z już wykonywaną pracą, to działania w celu jego zmniejszenia trzeba podjąć natychmiast (np. przez zastosowanie środków ochronnych). Planowana praca nie może być rozpoczęta do czasu zmniejszenia ryzyka zawodowego do poziomu dopuszczalnego
Średnie	Dopuszczalne	Zaleca się zaplanowanie i podjęcie działań, których celem jest zmniejszenie ryzyka
Małe		Konieczne jest zapewnienie, że ryzyko zawodowe pozostaje co najmniej na tym samym poziomie

Działania ograniczające ryzyko zawodowe

Oдноśnie do stanowiska pracy piekarza, dla zagrożeń niosących za sobą ryzyka wyższe niż małe należy zaplanować, a następnie podjąć działania ograniczające, zmniejszające ryzyko zawodowe do poziomu ryzyka małego. Jest tak, ponieważ nigdy nie ma gwarancji, że w przyszłości nie dojdzie na tym stanowisku pracy do wypadku.

Tabela 6. Propozycje działań ograniczających ryzyko zawodowe na stanowisku pracy piekarza

Lp.	Zagrożenie	Niezbędne działania ograniczające ryzyko zawodowe
1.	Przeciążenie układu ruchu	Poprawa organizacji pracy – czynności wykonywane przez 2 osoby, szkolenia, plakaty
2.	Pochwycenie, uderzenie, dociśnięcie ruchomymi elementami urządzeń	Kontrole osłon i zabezpieczeń, poprawne instrukcje, intensyfikacja szkoleń, plakaty
3.	Kontakt z gorącymi przedmiotami	Prawidłowy dobór środków ochrony indywidualnej (rękawic), kontrole ich używania
4.	Porażenie prądem elektrycznym	Kontrola stanu izolacji i stanu zabezpieczeń przeciwporażeniowych, usuwanie na bieżąco nieprawidłowości w stanie instalacji, szkolenia, plakaty
5.	Pożar	Kontrola bieżąca zabezpieczenia ppoż., intensyfikacja szkoleń, plakaty

Wymagania bhp w zakładach piekarskich

Prowadząc instruktaż stanowiskowy pracownika zatrudnionego na stanowisku piekarza, należy zwrócić uwagę na wymagania bhp dotyczące pomieszczeń i stanowisk pracy. Pomieszczenia pracy

i ich wyposażenie powinny zapewniać pracownikom bezpieczne oraz higieniczne warunki pracy. W szczególności należy zapewnić:

- oświetlenie naturalne i sztuczne,
- odpowiednią temperaturę,
- wymianę powietrza,
- zabezpieczenie przed wilgocią, niekorzystnymi warunkami cieplnymi i nasłonecznieniem, drganiami oraz innymi czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i uciążliwościami.

Pomieszczenia powinny być dostosowane do rodzaju wykonywanej pracy i czasu przebywania pracowników w tych pomieszczeniach. Pomieszczenia pracy dzielą się na pomieszczenia:

- stałej pracy,
- pomieszczenia czasowej pracy.

Pomieszczenie stałej pracy to pomieszczenie pracy, w którym łączny czas przebywania tego samego pracownika w ciągu jednej doby przekracza 4 godziny.

Pomieszczenie czasowej pracy to pomieszczenie pracy, w którym łączny czas przebywania tego samego pracownika w ciągu jednej doby trwa od 2 do 4 godzin.

Na każdego z pracowników jednocześnie zatrudnionych w pomieszczeniach stałej pracy powinno przypadać co najmniej 13 m^3 wolnej objętości pomieszczenia oraz co najmniej 2 m wolnej powierzchni podłogi, niezajętej przez urządzenia techniczne, sprzęt itp. (§ 19 rozporządzenia ministra pracy i polityki socjalnej z 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy; Dz.U. z 2003 r. nr 169, poz. 1650 ze zm.; dalej: ropsbhp). Wysokość pomieszczenia stałej pracy nie może być mniejsza niż:

- 1) 3 m w świetle – jeżeli w pomieszczeniu nie występują czynniki szkodliwe dla zdrowia,
- 2) 3,3 m w świetle – jeżeli w pomieszczeniu prowadzone są prace powodujące występowanie czynników szkodliwych dla zdrowia.

Wysokość pomieszczeń, o których mowa wcześniej, może być obniżona w przypadku zastosowania klimatyzacji, pod warunkiem uzyskania zgody państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

Wysokość, jeżeli w pomieszczeniu nie występują czynniki szkodliwe dla zdrowia, może być zmniejszona do 2,5 m w świetle, jeżeli w pomieszczeniu zatrudnionych jest nie więcej niż 4 pracowników, a na każdego z nich przypada co najmniej po 15 m³ wolnej objętości pomieszczenia.

Podłogi i drogi komunikacyjne

Podłogi w pomieszczeniach pracy, na drogach i ciągach komunikacyjnych znajdujących się w piekarni powinny być: stabilne, równe, nieśliskie, niepyłące, odporne na ścieranie i nacisk, łatwe do utrzymania w czystości (§ 16 ropbhp).

Jeżeli podłoga jest wykonana z materiału będącego dobrym przewodnikiem ciepła lub jeżeli przy wykonywaniu pracy występuje jej zamoczenie (np. przy myjkach), w przejściach i miejscach do stania oraz siedzenia powinny być zastosowane środki izolujące od zimna lub wilgoci (np. podesty izolujące). Podesty izolujące powinny być: stabilne, wytrzymałe, zabezpieczające przed poślizgiem i potknięciem, łatwe do utrzymania w czystości.

Otwory zsypowe usytuowane w stropach powinny być zabezpieczone rusztami ochronnymi zablokowanymi z wyłącznikami krańcowymi (§ 3 rozporządzenia ministra rolnictwa i rozwoju wsi z 17 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu cukierniczego; Dz.U. nr 97, poz. 875 ze zm.; dalej: ropzcuk). Zbiorniki otwarte, których krawędzie górne znajdują się na wysokości poniżej 1,1 m od poziomu podłogi, powinny być zabezpieczone do tej wysokości w taki sposób, aby pracownik nie wpadł do ich wnętrza.

Do pomieszczeń i stanowisk pracy położonych na różnych poziomach powinny prowadzić bezpieczne dojścia stałymi schodami

lub pochylniami. Nawierzchnie schodów, pomostów i pochylni nie powinny być śliskie, a w miejscach, w których może występować zaleganie pyłów, powinny być ażurowe.

Drogi komunikacyjne powinny mieć szerokość dostosowaną do poruszających się wózków transportowych i ruchu pieszego oraz powinny być odpowiednio oznakowane. Jeżeli na drogach przeznaczonych do transportu poruszają się również pracownicy, szerokość dróg powinna być dostosowana do natężenia ruchu pieszego.

Drogi transportowe dla wózków (nieprzeznaczone dla ruchu pieszego) powinny mieć szerokość:

- jednokierunkowe – co najmniej o 60 cm większą od szerokości naładowanego wózka,
- dwukierunkowe – co najmniej o 90 cm większą niż podwójna szerokość załadowanego wózka.

Przejścia między maszynami a innymi urządzeniami lub ścianami przeznaczone tylko do obsługi tych urządzeń powinny mieć szerokość co najmniej 0,75 m. Jeżeli w przejściach tych odbywa się ruch dwukierunkowy, szerokość ich powinna wynosić co najmniej 1 m.

Przejścia pomiędzy piecami tunelowymi powinny mieć szerokość nie mniejszą niż 1,5 m.

Oświetlenie

W pomieszczeniach stałej pracy należy zapewnić oświetlenie dzienne, chyba że jest to niemożliwe lub niewskazane ze względu na technologię produkcji, a na stosowanie oświetlenia wyłącznie elektrycznego pracodawca uzyskał zgodę właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego wydaną w porozumieniu z okręgowym inspektorem.

Oświetlenie dzienne na poszczególnych stanowiskach pracy powinno być dostosowane do rodzaju wykonywanych prac i wymaganej

dokładności oraz powinno spełniać wymagania określone w Polskiej Normie. Niezależnie od oświetlenia dziennego we wszystkich pomieszczeniach piekarni należy zapewnić oświetlenie elektryczne o parametrach zgodnych z Polskimi Normami.

Instalacje oświetleniowe w pomieszczeniach, w których znajdują się miejsca pracy, oraz w korytarzach powinny być dobrane i wykonane tak, aby nie narażały pracownika na wypadek powodowany rodzajem zainstalowanego oświetlenia (np. zjawisko olśnienia).

Ogrzewanie

W pomieszczeniach pracy w piekarni należy zapewnić temperaturę odpowiednią do rodzaju wykonywanej pracy (metod pracy i wysiłku fizycznego niezbędnego do jej wykonania) nie niższą niż 14°C (287 K), chyba że względy technologiczne na to nie pozwalają (np. chłodnie, w piekarniach w marketach, gdzie prowadzony jest wypiek pieczywa z gotowych surowców).

W pomieszczeniach pracy w piekarni, w których jest wykonywana lekka praca fizyczna, i w pomieszczeniach biurowych temperatura nie może być niższa niż 18°C (291 K) (§ 30 ropbhp).

Klimatyzacja lub wentylacja

Wentylacja w pomieszczeniach pracy powinna zapewnić wymianę powietrza wynikającą z:

- potrzeb użytkowych i funkcji tych pomieszczeń,
- bilansu ciepła i wilgotności,
- zanieczyszczeń stałych i gazowych (§ 32 ropbhp).

Klimatyzacja lub wentylacja nie może powodować przeciągów, wyzębienia lub przegrzewania pomieszczeń pracy (nie dotyczy to wentylacji awaryjnej). Strumień powietrza pochodzący z urządzeń wentylacji nawiewnej nie powinien być skierowany bezpośrednio na stanowisko pracy.

WAŻNE

W piekarniach powinny być zainstalowane również urządzenia monitorujące poziom tlenu węgla oraz sygnalizujące dźwiękiem, gdy poziom tlenu węgla przekracza granicę zagrożenia.

Zagrożenie wybuchem

W pomieszczeniach, w których zachodzi niebezpieczeństwo wybuchu pyłu cukrowego, mąki lub z innego surowca sypkiego, powinna być wyznaczona strefa zagrożenia wybuchem. Prace związane z przesiewaniem, mieleniem i przesypywaniem produktów sproszkowanych połączone z wydzielaniem ciepła powinny być wykonywane w wydzielonych pomieszczeniach. Pomieszczenia te wyposaża się w urządzenia odpylające oraz w wentylację mechaniczną.

Worki po cukrze, mące i innych surowcach sypkich odpyła się mechanicznie w wydzielonych pomieszczeniach, wyposażonych w urządzenia odpylające oraz w wentylację mechaniczną (§ 4, 6 rozpcuk).

Urządzenia elektryczne

Instalacje i urządzenia elektryczne w zakładach piekarskich powinny być tak wykonane i eksploatowane, aby:

- nie narażały pracowników na porażenie prądem elektrycznym,
- nie stanowiły zagrożenia pożarowego i wybuchowego (odpowiednio wykonane zwłaszcza w strefach zagrożonych wybuchem, w pomieszczeniach o dużym zapyleniu np. pyłem mąki),
- nie powodowały innych szkodliwych skutków.

Szczególną uwagę należy zwrócić na przedłużacze, przewody zasilające urządzenia elektryczne w piekarniach, aby były zabezpieczone przed możliwością uszkodzenia mechanicznego i nie narażały pracowników na niebezpieczeństwo potknięcia (przewrócenia) się.

Maszyny, urządzenia i narzędzia użytkowane w piekarniach

W piekarniach do najczęściej użytkowanych maszyn, urządzeń, narzędzi i wyposażenia należą:

- narzędzia ręczne (różnego rodzaju noże, skrobaki, łopatki, blachy, formy do wypieków, sita, miski, pędzle),
- urządzenia chłodnicze (zamrażarki, komory chłodnicze i zamrażalnicze),
- urządzenia do transportu wewnętrznego (np.: ręczne i mechaniczne wózki podnośnikowe, transportowe, przenośniki – taśmowe, ślimakowe),
- urządzenia do przygotowania surowców (przesiewacze do mąki, dozowniki do mieszania, podgrzewania i dozowania wody, wagi do ważenia surowców),
- urządzenia do przygotowania półproduktów (ubijarki),
- maszyny do wytwarzania i obróbki ciasta (miesiarki, wywrotnice, zagniatarki, rogalikarki, dzielarki),
- zbiorniki do fermentacji,
- kuchenki mikrofalowe,
- piece do smażenia i pieczenia (np. obrotowe, komorowe, wrzutowe, taśmowe, tunelowe),
- krawalnice do pieczywa,
- pakowarki, myjki, czyszczarki do blach, zmywarki.

■ WAŻNE

Każda maszyna, urządzenie powinny być wyposażone w element sterowniczy przeznaczony do jej całkowitego i bezpiecznego zatrzymywania. Gdy jest to konieczne w związku z zagrożeniami, jakie stwarza maszyna, i jej nominalnym czasem zatrzymania się, maszyna powinna być wyposażona w urządzenie do zatrzymywania awaryjnego.

Elementy sterownicze maszyn mające wpływ na bezpieczeństwo muszą być widoczne i możliwe do zidentyfikowania oraz oznakowane zgodnie z wymaganiami określonymi w Polskich Normach.

Elementy ruchome i inne części maszyn, które w razie zetknięcia się z nimi stwarzają zagrożenie, powinny być do wysokości co najmniej 2,5 m od poziomu podłogi (podestu) stanowiska pracy osłonięte lub zaopatrzone w inne skuteczne urządzenia ochronne, z wyjątkiem przypadków gdy spełnienie tych wymagań nie jest możliwe ze względu na funkcję maszyny.

Osłony stosowane na maszynach powinny uniemożliwiać bezpośredni dostęp do strefy niebezpiecznej. Osłony niepełne (wykonane z siatki, blachy perforowanej, prętów itp.) powinny znajdować się w takiej odległości od elementów niebezpiecznych, aby przy danej wielkości i kształcie otworów nie było możliwe bezpośrednie dotknięcie tych elementów. Używanie maszyny i urządzeń bez wymaganego urządzenia ochronnego lub przy jego nieodpowiednim stosowaniu jest niedopuszczalne.

O dostrzeżonych wadach lub uszkodzeniach maszyny, urządzenia, narzędzi pracownik powinien niezwłocznie zawiadomić przełożonego. Uszkodzone powinny być niezwłocznie zatrzymane i wyłączone z zasilania energią. Wznowienie pracy maszyny bez usunięcia uszkodzenia jest niedopuszczalne.

Otwory zsypowe oraz leje zasypowe maszyn i innych urządzeń powinny być zabezpieczone rusztami ochronnymi zablokowanymi z wyłącznikami krańcowymi (§ 3 rozpcuk). Młyny do mielenia cukru oraz oczyszczarki powinny być wyposażone w urządzenia do wychwytywania zanieczyszczeń metalicznych.

Maszyny i inne urządzenia techniczne, których elementy ruchome stykają się bezpośrednio z przerabianym produktem, powinny

być zabezpieczone pokrywami zablokowanymi z wyłącznikami, zapewniającymi automatyczne wyłączenie części ruchomych po otwarciu tych pokryw. Pokrywy te powinny być również wyposażone w urządzenia służące do ich zamocowania w położeniu otwartym (zabezpieczające przed przypadkowym ich zamknięciem, opadnięciem).

Ręczne napełnianie lub opróżnianie konsz, mieszarek może być wykonywane dopiero po unieruchomieniu tych urządzeń. Niedopuszczalne jest ręczne poprawianie i wyjmowanie uszkodzonego wyrobu lub opakowania podczas pracy maszyny zawijającej lub pakującej wyroby.

Kotły warzelne przechylne powinny być wyposażone w mechanizm zapewniający równomierne i bezpieczne ich przechylanie oraz utrzymujący je w stabilnej pozycji.

Górna część krawalnicy powinna być wyposażona w osłonę uchylną z wyłącznikiem krańcowym, a dolna jej część powinna być całkowicie osłonięta.

Obsługa urządzeń chłodniczych

Pracownicy obsługujący urządzenia chłodnicze powinni być poddani szkoleniu w zakresie ich obsługi. Powinni przede wszystkim:

- 1) zapoznać się z instrukcją obsługi danego urządzenia,
- 2) wykorzystywać urządzenie chłodnicze zgodnie z jego przeznaczeniem,
- 3) zgłaszać konserwatorowi lub przełożonemu wszelkie uwagi dotyczące nieprawidłowej pracy urządzenia,
- 4) dokonywać systematycznego odtajania parowników (nie wolno zeszkrobywać lodu z parowników lub innych części urządzenia chłodniczego),
- 5) zatrzymać (wyłączyć) urządzenie w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w jego pracy.

Komora chłodnicza z instalacją amoniakalną, w której utrzymywana jest temperatura poniżej 5°C (278 K), powinna być wyposażona w:

- instalację sygnalizacyjną z napisem o brzmieniu: „Uwaga – człowiek w komorze”, wskazującą na obecność w niej pracowników,
- drzwi otwierane od wewnątrz i z zewnątrz.

■ WAŻNE

Drzwi do komór chłodniczych powinny być wyposażone w zamknięcie bezpieczeństwa, umożliwiające otwarcie awaryjne drzwi od wewnątrz.

Piece piekarskie

Piece piekarskie składają się z:

- systemu grzejnego (palenisko, kanały grzejne),
- komory wypiekowej z umieszczonym w niej trzonem, stanowiącym powierzchnię wypiekową komory.

Podział pieców ze względu na określone parametry został zebrany w tabeli 7.

Tabela 7. Podział pieców

Lp.	Wybrany parametr	Podział
1.	Rodzaj trzonu	Piece z ruchomym trzonem (tzw. piece wyciągowe) – trzon pieca jest ruchomy, wyciągany
		Piece z nieruchomym trzonem (tzw. piece wrzutowe) – ciasto układa się ręcznie za pomocą łopaty piekarskiej
		Piece obrotowe, np. z obrotowym trzonem w postaci obracanych wózków
		Piece z trzonem taśmowym

		Piece taśmowe przelotowe (tunelowe), piece wchodzące w skład linii produkcyjnej
		Piece komorowe – wypiek odbywa się na wózkach zamkniętych w hermetycznej komorze ciśnieniowej
2.	Rodzaj paliwa	Ogrzewane węglem
		Ogrzewane gazem
		Ogrzewane energią elektryczną
		Ogrzewane olejem opałowym
3.	Sposób ogrzewania	Kanałowe
		Rurowe
		Rurowo-kanałowe
		Cyklotermiczne
		Parowe
		Konwekcyjne
		Indukcyjne
		Promieniowe

Piece gazowe powinny być wyposażone w urządzenia zabezpieczające przed niekontrolowanym wydostawaniem się gazu. A dopuszczalne temperatury komór wypiekowych i gazów spalinowych powinny być oznaczone czerwoną kreską na skali pirometru. Piece powinny być eksploatowane zgodnie z dokumentacją techniczną pieców (DTE) i instrukcjami obsługi. Konserwacje, przeglądy, naprawy powinny być wykonywane przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach.

Uprawnienia kwalifikacyjne

Piece piekarskie to urządzenia energetyczne. Wymagania w zakresie kwalifikacji osób zatrudnianych przy eksploatacji urządzeń energetycznych określa rozporządzenie ministra gospodarki, pracy i polityki społecznej w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci.

Piece piekarskie (elektryczne, gazowe, opalane paliwami), na podstawie załącznika nr 1 do powyższego rozporządzenia, kwalifikowane są jako:

- urządzenia elektrotermiczne – grupa 1 pkt 7,
- piece przemysłowe o mocy powyżej 50 kW – grupa 2 pkt 19,
- przemysłowe odbiorniki paliw gazowych o mocy powyżej 50 kW – grupa 3 pkt 8.

Eksploatacja pieców piekarskich (a także innych urządzeń) zaliczonych do tych grup wymaga posiadania odpowiednich kwalifikacji przez wszystkie osoby w niej uczestniczące i zatrudnione w nadzorze w tym zakresie.

Środki ochrony indywidualnej i odzież robocza

Zagrożenia występujące na stanowisku pracy piekarza powodują, że pracownikom wykonującym te prace należy zapewnić m.in.:

- odzież ochronną (fartuchy, spodnie, np. przy wyjmowaniu wyrobów z pieca),
- czepki,
- środki ochrony układu oddechowego (zapylenie pyłami mąki i innych surowców),
- środki ochrony rąk, np. rękawice zabezpieczające przed poparzeniem,
- środki ochrony oczu (zaprószenia oczu, promieniowanie termiczne związane z obserwacją procesu wypieku pieczywa),
- środki ochrony słuchu (wkładki, nauszniki przeciwhałasowe),
- obuwiu antypoślizgowe.

Pracownicy powinni stosować odzież i obuwiu robocze przewidziane przez pracodawcę do używania na danym stanowisku pracy (czy przy danym rodzaju pracy).

Prace na wysokości

Pracą na wysokości jest praca wykonywana na powierzchni znajdującej się na wysokości co najmniej 1,0 m nad poziomem podłogi

lub ziemi. Z taką sytuacją można się spotkać w przypadku użytkowania schodów przystawnych, drabin, różnego rodzaju podestów, w szczególności przy pracach magazynowych. Na powierzchniach wzniesionych na wysokość powyżej 1,0 m nad poziomem podłogi lub ziemi, na których w związku z wykonywaną pracą mogą przebywać pracownicy, lub służących jako przejścia powinny być zainstalowane balustrady składające się z poręczy ochronnych umieszczonych na wysokości co najmniej 1,1 m i krawężników o wysokości co najmniej 0,15 m. Pomiędzy poręczą a krawężnikiem powinna być umieszczona w połowie wysokości poprzeczka lub przestrzeń ta powinna być wypełniona w sposób uniemożliwiający wypadnięcie osób.

Użytkowane drabiny nie mogą mieć żadnych uszkodzeń. Drabiny powinny być używane wyłącznie zgodnie z ich przeznaczeniem, muszą być stabilne i zabezpieczone przed nieprzewidywaną zmianą położenia. Zabronione jest stosowanie drabin jako:

- drogi stałego transportu,
- do przenoszenia ciężarów o masie powyżej 10 kg.

Pamiętaj, aby:

1. Drabiny rozstawnej nie używać jako przystawnej.
2. Drabiny ustawiać wyłącznie na stabilnym podłożu.
3. Nie opierać drabiny przystawnej o śliskie płaszczyzny, obiekty lekkie czy wywrotne, stosy materiałów.

Magazynowanie i transport wewnętrzny

Pracodawca powinien zapewnić zastosowanie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych i technicznych, zwłaszcza w zakresie wyposażenia technicznego, w celu wyeliminowania potrzeby ręcznego przemieszczania ciężarów. Ręczne przemieszczanie i przewożenie ciężarów o masie przekraczającej ustalone normy jest niedopuszczalne.

Przed dopuszczeniem pracownika do ręcznych prac transportowych pracodawca jest obowiązany:

- przeszkolić pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym w szczególności w zakresie prawidłowych sposobów wykonywania ręcznych prac transportowych, w trybie określonym w odrębnych przepisach,
- zapewnić pracownikom informacje dotyczące przemieszczanego przedmiotu, w szczególności: jego masy i położenia jego środka ciężkości, zwłaszcza w przypadku gdy masa jest nierównomiernie rozłożona,
- informować pracowników o wszystkich aspektach bezpieczeństwa i higieny pracy oraz wymaganiach ergonomii, w tym o wynikach oceny ryzyka zawodowego oraz o środkach bezpieczeństwa zapobiegających urazom, a zwłaszcza urazom kręgosłupa.

Organizacja ręcznych prac transportowych, w tym stosowane metody pracy powinny zapewnić w szczególności:

- 1) ograniczenie długotrwałego wysiłku fizycznego, w tym zapewnienie odpowiednich przerw w pracy na odpoczynek,
- 2) wyeliminowanie nadmiernego obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego pracownika, a zwłaszcza urazów kręgosłupa, związanego z rytmem pracy wymuszonym procesem pracy,
- 3) ograniczenie do minimum odległości ręcznego przemieszczania przedmiotów,
- 4) uwzględnienie wymagań ergonomii.

Przy ręcznych pracach transportowych nie należy przemieszczać przedmiotów, gdy:

- przedmiot jest zbyt ciężki, za duży, nieporęczny lub trudny do utrzymania według oceny osoby kierującej pracownikami,
- przedmiot jest niestabilny lub jego zawartość może się przemieszczać,
- przemieszczanie przedmiotu może być wykonywane tylko poprzez skręt tułowia,

- wykonanie pracy wymaga pochylenia tułowia pracownika o kąt większy od 45° lub wykonywania czynności przemieszczania w pozycji niestabilnej,
- stanowisko pracy lub jego otoczenie uniemożliwia przemieszczanie przedmiotu na wysokości zapewniającej bezpieczeństwo lub przy prawidłowej pozycji ciała pracownika,
- powierzchnia jest nierówna, stwarzająca zagrożenie przy poruszaniu się lub jest śliska w zetknięciu ze spodem obuwia pracownika,
- przedmiot ogranicza pole widzenia pracownika.

Szczegółowe zasady organizowania ręcznych prac transportowych określa rozporządzenie ministra pracy i polityki społecznej z 14 marca 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych oraz innych pracach związanych z wysiłkiem fizycznym (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r. poz. 1139).

Wypadek przy pracy

Przeprowadzając instruktaż stanowiskowy, należy również poinformować pracownika, jak ma postępować w sytuacji wypadku przy pracy:

- pouczyć szkolonego, że jeżeli sytuacja na to pozwala, musi on jak najszybciej zawiadomić przełożonego o zauważonym w zakładzie pracy wypadku albo zagrożeniu życia lub zdrowia ludzkiego,
- pracownik powinien również wiedzieć, że należy ostrzec współpracowników, a także inne osoby znajdujące się w rejonie zagrożenia o grożącym im niebezpieczeństwie,
- pracownik powinien udzielić pomocy poszkodowanemu, nie zapominając również o szybkim wezwaniu na miejsce wypadku wykwalifikowanych służb ratowniczych.

Najczęstszymi wydarzeniami powodującymi wypadki przy pracy w piekarniach są:

- upadek, potknięcie, poślizgnięcie pracownika na płaszczyźnie,
- pochwycenie, uderzenie przez elementy maszyn, urządzeń,

- skaleczenie ostrymi narzędziami,
- uderzenie, przygniecenie przez spadające towary, formy,
- poparzenia.

■ WAŻNE

Głównymi przyczynami wypadków są najczęściej:

- nieprawidłowe zachowanie się pracownika,
- zły stan techniczny maszyn i urządzeń,
- brak ładu i porządku na przejściach, drogach i stanowiskach pracy.

Najczęściej do wypadków dochodzi przy:

- poruszaniu się,
- transportowaniu surowców,
- obsłudze maszyn i urządzeń piekarskich.

Pokaz sposobu wykonywania pracy

Po I etapie instruktażu stanowiskowego (omówieniu warunków pracy, zagrożeń oraz sposobów ochrony przed nimi) osoba prowadząca instruktaż powinna przeprowadzić pokaz sposobu wykonywania pracy na stanowisku zgodnie z przepisami i zasadami bhp. Podczas pokazu należy pamiętać o istotnych elementach pokazu, którymi są:

- właściwy dobór przez instruktora czynności wykonywanych przez piekarza będących przedmiotem i celem pokazu;
- zwrócenie uwagi instruowanego piekarza na najważniejsze z punktu bezpieczeństwa pracy czynności wykonywane podczas pokazu;
- zapewnienie instruowanemu piekarzowi dogodnych warunków obserwowania pokazu;
- wykonanie przez instruktora czynności objętych pokazem:
 - wykonanie czynności w normalnym tempie, z powtarzaniem fragmentów niebezpiecznych,
 - wykonanie fragmentów niebezpiecznych w zwolnionym tempie,

- powtórzenie przez instruktora całego pokazu w zwolnionym, a następnie normalnym tempie pracy.

Próbne wykonanie zadania pod kontrolą instruktora

Następnym etapem (etap III) instruktażu stanowiskowego jest wstępna próba samodzielnego wykonania czynności przez instruuwanego piekarza. Powinna się ona odbywać w zwolnionym tempie pracy i składać z następujących etapów:

- piekarz objaśnia przyjęte metody pracy,
- instruktor zwraca uwagę na popełniane błędy i je koryguje.

PRZYKŁAD Zadanie dla pracownika

Poleć szkolonemu pracownikowi, aby w trakcie próbnego wykonywania zadania pokazał, jakich środków ostrożności należy przestrzegać przy obsłudze np. miesiarki.

Podczas wykonywania pracy przez szkolonego trzeba zwracać szczególną uwagę na bezpieczne metody pracy, właściwe postępowanie szkolonego w celu ochrony przed zagrożeniami.

Samodzielna praca piekarza pod nadzorem instruktora

Kolejny (IV etap) etap instruktażu to samodzielna praca szkolonego pod nadzorem instruktora. Piekarz wykonuje pracę samodzielnie w normalnym tempie, a instruktor ingeruje wyłącznie w sytuacjach, gdy zachodzi potrzeba korygowania błędów i objaśnienia wątpliwości.

Przedmiotem pokazu przez instruktora sposobu wykonywania pracy, próbnego wykonania zadania przez piekarza pod kontrolą

instruktora oraz samodzielnej pracy piekarza pod nadzorem instruktora były, w miarę możliwości, zadania zaliczane do najmniejbezpieczniejszych dla zdrowia i życia instruowanego oraz ewentualnie osób postronnych.

Omówienie i ocena samodzielnego wykonywania pracy przez piekarza

Ostatnim etapem szkolenia wstępnego stanowiskowego jest omówienie i ocena prawidłowości wykonywania poszczególnych czynności przez instruowanego piekarza, dokonywana przez instruktora. Przy omawianiu samodzielnej pracy szkolonego należy przede wszystkim zwrócić uwagę na ewentualne błędy, jakie popełnił szkolony pracownik. Ważnym elementem oceny jest również przestrzeganie przez szkolonego piekarza przepisów i zasad bhp.

Instruktaż stanowiskowy kończy się sprawdzianem wiadomości zdobytych w czasie szkolenia. Egzamin jest sprawdzianem wiedzy i umiejętności z zakresu wykonywania pracy zgodnie z zasadami oraz przepisami bhp. Sprawdzenie ten stanowi podstawę dopuszczenia pracownika do wykonywania pracy na stanowisku piekarza.

Tylko pozytywna ocena wystawiona przez instruktora stanowi podstawę do dopuszczenia pracownika do samodzielnej pracy na tym stanowisku. Odbycie przez pracownika instruktażu stanowiskowego powinno być przez niego potwierdzone na piśmie w karcie szkolenia wstępnego, która powinna być przechowywana w aktach osobowych pracownika.

Karta oceny ryzyka zawodowego

Karta oceny ryzyka zawodowego może być jedną z przekonujących form wypełnienia przez pracodawcę obowiązku informowania pracowników o ryzyku zawodowym.

Tabela 8. Przykładowa karta oceny ryzyka zawodowego dla stanowiska pracy piekarza, oszacowanego w skali 3-stopniowej metodą matrycy ryzyka wg Polskiej Normy PN-N-18002:2011

Lp.	Zagrożenie	Źródło zagrożenia	Możliwe skutki zdrowotne zagrożenia	Faktycznie stosowane środki ochrony przed zagrożeniem	Ryzyko zawodowe
1.	Przeciążenie układu ruchu	Podnoszenie, dźwiganie, przenoszenie towarów (np. worków z mąką, desek z chlebem)	Długotrwałe dolegliwości układu mięśniowo-szkieletowego	Instrukcja, ostrożność	Średnie
2.	Pochwycenie, uderzenie, dociśnięcie ruchomymi elementami urządzeń	Mieszalniki, sita, krajalnica, prasa do produkcji drobnego pieczywa	Rany kończyn górnych, możliwość amputacji	Ostony, instrukcje, szkolenia, ostrożność	Średnie

3.	Uderzenie spadającymi przedmiotami	Spadające, nieprawidłowo ustawione przedmioty (np. odważniki, deski regatów itp.)	Pottłuczenie ciała, kończyn	Prawidłowe regaty, ład i porządek, instrukcja	Mate
4.	Uderzenie o nieruchome elementy wyposażenia stanowiska pracy	Wypośażenie stanowiska pracy (regaty, stoły, maszyny itp.)	Ogólne pottłuczenie ciała	Organizacja stanowiska pracy, ostrożność	Mate
5.	Upadek, potknięcie, poślizgnięcie na płaszczyźnie	Śliska podłoga, zastawione przejścia	Urazy kończyn, pottłuczenie ciała	Stan posadzki, ład i porządek	Mate
6.	Kontakt z gorącymi przedmiotami	Piec piekarniczy, pieczywo	Oparzenia termiczne	Środki ochrony indywidualnej, instrukcja, szkolenia, ostrożność	Średnie

7.	Porażenie prądem elektrycznym	Instalacja elektryczna, urządzenia zasilane energią elektryczną	Porażenie ze skutkiem śmiertelnym	Stan techniczny urządzeń, zabezpieczenia przeciwporażeniowe, okresowe pomiary stanu izolacji, instrukcje, szkolenia	Średnie
8.	Pożar	Instalacje elektryczne, materiały łatwopalne	Oparzenia termiczne, zatrucie, uduszenie	Stan techniczny urządzeń, ład i porządek, sprzęt ppoż., instrukcja bezpieczeństwa pożarowego, szkolenia	Średnie
9.	Kontakt z ostrymi elementami	Ostre elementy maszyn, regałów	Rany dłoni	Środki ochrony indywidualnej, ostrożność	Małe

10.	Zagrożenia zmiennością mikroklimatu	Zmiany temperatury, przeciągi	Choroby typu przeziębienie	Środki ochrony indywidualnej (odzież ochronna)	Mate
-----	-------------------------------------	-------------------------------	----------------------------	--	------

Podstawa prawna:

- ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1465 ze zm.),
- rozporządzenie ministra gospodarki i pracy z 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r. poz. 1327),
- rozporządzenie ministra pracy i polityki socjalnej z 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003 r. nr 169, poz. 1650 ze zm.),
- rozporządzenie ministra gospodarki z 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bhp w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz.U. z 2002 r. nr 191, poz. 1596 ze zm.),
- rozporządzenie ministra pracy i polityki społecznej z 14 marca 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych oraz innych pracach związanych z wysiłkiem fizycznym (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r. poz. 1139),
- rozporządzenie ministra rolnictwa i rozwoju wsi z 17 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu cukierniczego (Dz.U. nr 97, poz. 875 ze zm.),
- rozporządzenie Rady Ministrów z 3 kwietnia 2017 r. w sprawie wykazu prac uciążliwych, niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet w ciąży i kobiet karmiących dziecko piersią (Dz.U. poz. 796),
- rozporządzenie Rady Ministrów z 19 czerwca 2023 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac (Dz.U. poz. 1240),
- Polska Norma PN-N-18002:2011 *Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy – Ogólne wytyczne do oceny ryzyka zawodowego*.

NOWOŚĆ!

Portal **BHP**.pl

AKADEMIA PORTALU BHP

Przestań walczyć z codziennymi wyzwaniami samodzielnie

Wyobraź sobie, że masz wsparcie najlepszych ekspertów w branży i dostęp do najnowszych narzędzi, które ułatwią Ci skuteczne budowanie bezpiecznego środowiska pracy na wyciągnięcie ręki. To możliwe! Dołącz do Akademii Portalu BHP, gdzie praktyczna wiedza spotyka się z rzeczywistymi rozwiązaniami. Zyskaj pewność siebie, wyróżnij się na tle konkurencji i osiągnij nowy poziom profesjonalizmu!

Certyfikaty:

Otrzymaj imienny certyfikat, który nie tylko wzbogaci Twoje CV, ale również będzie mocnym argumentem w rozmowach z przełożonymi

Szkolenia i kursy:

Nasze warsztaty prowadzi uznani eksperci, którzy dzielą się konkretnymi, praktycznymi rozwiązaniami, dostosowanymi do potrzeb

Materiały dodatkowe:

Dzięki materiałom od ekspertów będziesz mógł w dogodnym momencie wrócić do interesujących Cię treści i utrwalić swoją wiedzę

Poznaj Akademię Portalu BHP

Akademia to zestaw warsztatów i materiałów edukacyjnych, które są dostępne na wyciągnięcie ręki. Zdobywaj nową wiedzę w swoim tempie, kiedy i gdzie chcesz.

Współpracujemy z czołowymi ekspertami BHP, aby Twoje najtrudniejsze wyzwania stały się łatwiejsze do rozwiązania. Ich wiedza i doświadczenie pomogą Ci skutecznie zarządzać bezpieczeństwem w zakładzie pracy i usprawnić codzienne zadania, eliminując problemy, które dotychczas spędzały Ci sen z powiek.

W jaki sposób pomożemy Ci odnieść sukces?

1

Rozwijaj swoje umiejętności zgodnie z najnowszymi trendami

Dzięki Akademii Portalu BHP zyskasz możliwość regularnego podnoszenia kompetencji, zgodnie z aktualnymi trendami, przepisami i regulacjami. Będziesz zawsze na bieżąco z najnowszymi zmianami, co pozwoli Ci skutecznie reagować na zmieniające się wymagania w swojej dziedzinie.

2

Zyskaj przewagę dzięki praktycznym rozwiązaniom

Dzięki naszym warsztatom zdobędziesz konkretne umiejętności, które bezpośrednio przełożą się na efektywność Twojej pracy. Imiennie certyfikaty oraz materiały dodatkowe pomogą Ci wyróżnić się na rynku pracy i zwiększyć swoją wartość w oczach pracodawców.

3

Rozwiązania dopasowane do realnych wyzwań

Program Akademii Portalu BHP, stworzony przez ekspertów – praktyków, odpowiada na rzeczywiste potrzeby branży. Nasze materiały bazują na realnych przykładach i dostarczają praktycznych rozwiązań, które skutecznie rozwiązują codzienne problemy w BHP.

Dowiedz się więcej »

Wejdź na portalbhp.pl/poznaj-akademie

lub skontaktuj się z Centrum Obsługi Klienta: 22 518 29 29, e-mail: cok@wip.pl

Dobre praktyki bhp

Bezpieczeństwo w pracy wymaga profesjonalnej ochrony

Dane GUS pokazują wzrost liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy. To podkreśla znaczenie bhp jako priorytetu dla pracodawców, zwłaszcza w przypadku zawodów najbardziej narażonych na ryzyko urazów. Firmy oferujące profesjonalne środki ochrony zauważają rosnącą świadomość potrzeby wysokiej jakości akcesoriów bhp. Rynek jest teraz bogaty w bezpieczne, przetestowane i innowacyjne produkty, w tym w hełmy ochronne wyposażone w system MIPS.

Jak podaje GUS, tylko w pierwszym kwartale br. zgłoszono ponad 15 tysięcy osób, które miały jakiś rodzaj wypadku przy pracy. To niemal 8% więcej w porównaniu z pierwszym kwartałem 2023 roku.

Zdjęcie 1. Hełm ochronny wyposażony w system MIPS

Dane za cały ubiegły rok mówią, że zgłaszane urazy dotyczyły najczęściej kończyn górnych i dolnych oraz głowy, które łącznie odpowiadały za ok. 90% wszystkich obrażeń w trakcie pracy. Choć przyczyną większości wypadków było nieprawidłowe zachowanie pracownika, to wielu negatywnych skutków można było uniknąć dzięki zastosowaniu profesjonalnych środków ochrony.

■ ZDANIEM EKSPERTA

Liczba wypadków w pracy, niestety, nie maleje, ale niemal na każde zagrożenie znajduje się odpowiedź w postaci odpowiedniego środka ochrony. Mamy więc profesjonalne kaski i hełmy chroniące głowę, okulary, gogle i przyłbice zabezpieczające przed urazami wzroku, odzież roboczą, rękawice czy nakolanniki chroniące kończyny i całe ciało, a nawet ochronniki słuchu dopasowujące się do poziomu hałasu. Zestaw środków ochrony można dobrać pod kątem zagrożeń typowych dla pracy w konkretnych zawodach, takich jak spawacz, stolarz czy leśnik. Takie profesjonalne, a wręcz spersonalizowane rozwiązania są coraz częściej poszukiwane przez odbiorców, którzy doceniają wartość produktów wysokiej jakości.

Ewa Paprocka, product manager Würth Polska

Wielokierunkowa ochrona głowy

Według statystyk GUS ponad 10% poszkodowanych w wypadkach przy pracy w 2023 roku zgłaszało urazy głowy. Choć zdecydowanie częściej dochodziło do obrażeń kończyn, to właśnie te związane z głową są potencjalnie najniebezpieczniejsze. Narażone są na nie szczególnie osoby pracujące na budowach, w magazynach, przy pracach leśnych, w końcu górnicy. Największe ryzyko stanowią tam przedmioty spadające z wysokości, ale też zderzenia z obiektami znajdującymi się w miejscu pracy. Skutkiem może być wstrząśnienie mózgu, urazy mechaniczne, ale także uszkodzenie wzroku czy słuchu.

Podstawową formą zabezpieczenia głowy są przemysłowe hełmy i kaski, które powinny chronić przed urazami mechanicznymi, odpryskami metali, być odporne na wysoką temperaturę. Dobrze jeśli są również certyfikowane do pracy na wysokości. Zazwyczaj kaski są testowane pod kątem pionowych uderzeń z góry, tymczasem uderzenie może zdarzyć się także z boku lub z tyłu. W takich przypadkach doskonale sprawdza się system MIPS, w który wyposażone są hełmy serii SH3000. System ten stanowi specjalna wewnętrzna wkładka, dzięki której wstrząsy spowodowane uderzeniem nie są przenoszone ze skorupy hełmu na głowę i mózg.

Innowacje w ochronie słuchu

Zabezpieczenie słuchu konieczne jest wszędzie tam, gdzie przy pracy występuje podwyższony poziom hałasu. Operatorzy młotów pneumatycznych, ciężkiego sprzętu czy pił mechanicznych z pewnością należą do tych, którzy na hałas w pracy narażeni są najbardziej. Zgodnie z przepisami o ochronę słuchu pracownika należy zadbać obowiązkowo, kiedy hałas wynosi powyżej 85 dB. Najczęściej stosowanymi metodami są wtedy ochronniki słuchu i stopery. Często mają jednak stały poziom tłumienia hałasu – tylko do określonej wartości. Dostępne na rynku nowości produktowe oferują jednak znacznie bardziej zaawansowane rozwiązania.

Przykładem mogą być aktywne ochronniki słuchu znajdujące się w najnowszej ofercie Würth Polska. Dzięki zastosowanym w nich innowacyjnym rozwiązaniom są one w stanie aktywnie wylapywać poziom hałasu na zewnątrz i redukować go do pożądanego poziomu. Poza swoimi właściwościami ochronnymi produkt ten zapewnia także wysoki komfort pracy. Ochronniki mają zintegrowane mikrofony dźwięku przestrzennego oraz klawisze funkcyjne, łatwe do wycucia nawet w rękawiczkach. Co więcej, dzięki systemowi Bluetooth umożliwiają połączenie z telefonem lub radiem. Podobne właściwości cechują również kolejną nowość Würth Polska, którą są aktywne stopery ISOtunes FREE AWARE EN352.

Zdjęcie 2. Aktywne ochronniki słuchu

Bhp wysokich lotów

Myśląc o ochronie ciała w czasie pracy w niebezpiecznych warunkach, nie można zapomnieć o żadnej jego części. Kombinezony chroniące przed pyłem i płynami, rękawice ułatwiające pewny, bezpieczny chwyt i zabezpieczające przed rozpuszczalnikami i smarami czy profesjonalne obuwie robocze to często podstawowe akcesoria. Przy wyborze najlepszych środków ochrony w miejscu pracy należy kierować się przede wszystkim ich niezawodnością i wysoką jakością. Ważny jest jednak także komfort pracownika. Odpowiednio dobrane ubrania i akcesoria mogą bowiem poprawić nie tylko bezpieczeństwo, ale też zwiększyć efektywność pracy.

opr. red.

Źródło:

- Würth Polska

Umowa kontraktowa a kwestie bhp

Warto zapamiętać:

„Umowa cywilnoprawna nie generuje stosunku pracy”.

„Pracodawca nie ma prawa dopuścić do pracy pracownika bez jego wcześniejszego przeszkolenia z zakresu bhp czy zapoznania z oceną ryzyka”.

„Obowiązki związane z zapewnieniem bezpiecznych warunków pracy dotyczą również sytuacji, kiedy zatrudnionym jest osoba prowadząca w zakładzie pracy lub w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę na własny rachunek działalność gospodarczą”.

„PIP ma prawo kontrolować zapewnienie bezpiecznych warunków pracy osobom zatrudnionym na innej podstawie niż stosunek pracy”.

Sebastian Kryczka

prawnik, ekspert w dziedzinie prawa pracy
i jego przestrzegania

Zatrudnianie pracowników na bazie umowy cywilnoprawnej jest bardzo częstą praktyką. Pojawiają się także wątpliwości z tym związane – czy w stosunku do pracowników kontraktowych mają zastosowanie przepisy prawa pracy w zakresie szkoleń bhp, instrukcji bhp i oceny ryzyka? Czy taki pracownik kontraktowy – podwykonawca – może na przykład odmówić, powołując się na własną działalność, zapoznania się z instrukcjami lub oceną ryzyka zawodowego?

Tak jak pracodawca nie jest zwolniony z przestrzegania przepisów bhp względem podwykonawcy, tak podwykonawca nie został zwolniony z przestrzegania przepisów bezpiecznej pracy wyłącznie na tej podstawie, że prowadzi działalność gospodarczą. Należy zatem pracownikowi kontraktowemu uświadomić, że obowiązkiem zatrudniającego jest zapewnienie bezpiecznej pracy niezależnie od podstawy prawnej zatrudnienia. Wiąże się to z tak elementarnymi obowiązkami, jak zapoznanie z oceną ryzyka zawodowego, instrukcjami czy szkoleniem bhp.

■ WAŻNE

Umowa cywilnoprawna nie generuje stosunku pracy. Standardem jest wykonywanie pracy na podstawie stosunku pracy, np. w oparciu na umowę o pracę. Nie jest to jednak jedyna możliwość świadczenia pracy. Można ją wykonywać również na podstawie cywilnoprawnych form zatrudnienia – umowy zlecenia czy w ramach działalności gospodarczej.

Uprawnienia pracownika i powiązane z tym obowiązki pracodawcy reguluje kompleksowo Kodeks pracy. Szczególnie ważną kwestią są zagadnienia technicznego bezpieczeństwa pracy, takie jak:

- ocena ryzyka zawodowego,
- szkolenia bhp, które zapewniają znajomość problematyki bezpiecznego wykonywania pracy.

Co do zasady pracodawca nie ma prawa dopuścić do pracy pracownika bez jego wcześniejszego przeszkolenia z zakresu bhp czy zapoznania z oceną ryzyka. W przypadku zleceniobiorców czy zatrudnionych wykonujących działalność gospodarczą nie ma identycznych i bezpośrednich regulacji. Może to dawać mylne wrażenie, że w stosunku do tej grupy pracobiorców przepisy bhp nie mają zupełnie zastosowania.

Obowiązek zapewnienia bezpiecznych warunków pracy odnosi się także do pracowników kontraktowych.

Zapoznanie z bhp

Odnosząc się do problemu zapoznawania z oceną ryzyka zawodowego, instrukcjami bhp, jak też zapewniania szkoleń bhp osobom wykonującym działalność gospodarczą, które są zatrudniane na podstawie umów prawa cywilnego przez pracodawców, należy zauważyć, że często wykonują pracę o zbliżonym charakterze i warunkach jak pracownicy. Odnosząc się w tym kontekście do wzajemnych obowiązków, warto w tym miejscu przywołać przepis art. 304 Kodeksu pracy. Zobowiązuje on pracodawcę do zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy także osobom fizycznym wykonującym pracę na innej podstawie niż stosunek pracy (np. zleceniobiorcom) w zakładzie pracy lub w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę.

■ WAŻNE

Obowiązki związane z zapewnieniem bezpiecznych warunków pracy dotyczą również sytuacji, kiedy zatrudnionym jest osoba prowadząca w zakładzie pracy lub w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę na własny rachunek działalność gospodarczą.

Uwzględniając powyższe, fakt, że pracownik wykonuje pracę w ramach działalności gospodarczej, w żadnym razie nie jest argumentem, aby odstąpić od zapoznania go z oceną ryzyka zawodowego,

instrukcjami bhp, jak też zapewnienia mu szkoleń bhp. Obowiązkiem podmiotu (np. lekarza na kontrakcie), który prowadzi własną działalność gospodarczą, a który jednak będzie wykonywał pracę na rzecz innego podmiotu, jest przestrzeganie organizacji pracy, w szczególności w zakresie technicznego bezpieczeństwa pracy. Należy to uświadomić pracownikowi kontraktowemu.

Oświadczenie o odmowie współpracy w zakresie bhp

Pracodawca może zabezpieczyć się na wypadek odmowy współpracy pracownika kontraktowego w zakresie bhp. W sytuacji gdy pracownik kontraktowy w dalszym ciągu będzie odmawiał współpracy w zakresie wypełnienia przez podmiot zatrudniający obowiązków z zakresu bhp, warto sporządzić pisemne oświadczenie. Powinno z niego wynikać, że pracodawca usiłował zapoznać pracownika kontraktowego z oceną ryzyka, instrukcjami bhp, chciał zapewnić szkolenia bhp, jednak ten odmówił w powyższym zakresie współpracy. Warto, aby oświadczenie takie zostało przez pracownika kontraktowego podpisane. Zalecanym postępowaniem jest przedłożenie takiego oświadczenia w obecności świadka ze strony podmiotu zatrudniającego.

Jeżeli jednak pracownik odmówi podpisania oświadczenia, wówczas pracodawca powinien sporządzić notatkę z przebiegu spotkania, która zostanie podpisana zarówno przez pracodawcę, jak i świadka. Będzie to istotny argument w dyskusji na wypadek kontroli inspektora pracy.

Pamiętaj, że PIP ma prawo kontrolować zapewnienie bezpiecznych warunków pracy osobom zatrudnionym na innej podstawie niż stosunek pracy.

Podstawa prawna:

- art. 304 ustawy z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1465 ze zm.).

Operator sprzętu budowlanego (koparki, koparko-ładowarki) – ocena ryzyka zawodowego

Warto zapamiętać:

„Zabrania się użytkowania instalacji elektrycznej na terenie budowy, która może stwarzać zagrożenia dla pracowników (potwierdzeniem poprawności działania instalacji jest protokół z pomiarów wykonany przez osoby uprawnione, dopuszczający instalację elektryczną na terenie budowy do eksploatacji)”.

„Należy zapewnić właściwy stan techniczny nawierzchni na placu budowy i zakazać składowania materiałów, narzędzi w miejscach do tego nieprzeznaczonych”.

„Pracownik powinien bezwzględnie przestrzegać opracowanej instrukcji bhp dotyczącej transportu i wykonywania pracy z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego”.

„W pracy w zapyleniu pracownik musi stosować środki ochrony indywidualnej dróg oddechowych (np. maskę ochronną)”.

mgr inż. Artur Hennig
specjalista ds. bhp, audytor wewnętrzny
Zintegrowanego Systemu Zarządzania
Bezpieczeństwem Pracy

Ryzyko zawodowe to prawdopodobieństwo wystąpienia niepożądanych zdarzeń związanych z wykonywaną pracą, powodujących straty, w szczególności wystąpienia u pracowników niekorzystnych skutków zdrowotnych w wyniku zagrożeń zawodowych występujących w środowisku pracy lub sposobu wykonywania pracy. Ocenę ryzyka zawodowego pracownika budowlanego – operatora sprzętu budowlanego (koparki, koparko-ładowarki) opracowano na podstawie metody RISK SCORE.

W metodzie RISK SCORE oszacowana wartość ryzyka jest liczona na podstawie wzoru:

$$R = S \times E \times P$$

gdzie:

R – oszacowana wartość ryzyka zawodowego,

S – skutek, potencjalna strata,

E – ekspozycja na zagrożenie,

P – prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia o danych stratach.

Parametry metody

W tabelach 1–4 przedstawiono parametry metody Risk Score.

Tabela 1. Wartość oszacowanego poziomu ryzyka zawodowego (R)

Kategoria	Wartość R	Działanie profilaktyczne
Minimalne	$R < 20$	Wskazana kontrola, aby ryzyko pozostało na tym samym poziomie
Małe	$20 \leq R < 70$	Należy zwrócić uwagę, konieczna kontrola, aby ryzyko pozostało na tym poziomie
Średnie	$70 \leq R < 200$	Potrzebna poprawa
Wysokie	$200 \leq R < 400$	Potrzebna natychmiastowa poprawa
Bardzo wysokie	$R > 400$	Rozważ wstrzymanie prac

Tabela 2. Skutek, potencjalna strata (S)

Wartość	Strata	Straty ludzkie	Straty materialne
100	Poważna katastrofa	Wiele ofiar śmiertelnych	Ponad 25 mln zł
40	Katastrofa	Kilka ofiar śmiertelnych	5–25 mln zł
15	Bardzo duża	Ofiara śmiertelna	0,5–5 mln zł
7	Duża	Ciężkie uszkodzenie ciała	25–500 tys. zł
3	Średnia	Absencja	5–25 tys. zł
1	Mała	Udzielenie pierwszej pomocy	Poniżej 5 tys. zł

Tabela 3. Ekspozycja na zagrożenie (E)

Wartość	Opis
10	Stała (tylko przy stałym przebywaniu w miejscu pracy)
6	Częsta (codzienna)
3	Sporadyczna (raz na tydzień)
2	Okazjonalna (raz na miesiąc)
1	Minimalna (kilka razy rocznie)
0,5	Znikoma (raz do roku)

Tabela 4. Prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia o danych stratach (P)

Wartość	Opis	% szansy wystąpienia
10	Bardzo prawdopodobne	50%
6	Całkiem prawdopodobne	10%
3	Praktycznie możliwe	1%
1	Mało prawdopodobne, ale możliwe	0,1%
0,5	Tylko sporadycznie możliwe	0,01%
0,2	Możliwe do pomyślenia	0,001%
0,1	Tylko teoretycznie możliwe	0,0001%

Mnożąc wartości dla trzech ww. czynników, otrzymany wynik liczbowy (R) wartości ryzyka zawodowego przyporządkowujemy do odpowiedniej kategorii ryzyka.

Karta szacowania ryzyka

Lokalizacja stanowiska pracy

Miejszem pracy jest teren budowy, gdzie pracownik wykonuje prace związane z obsługą sprzętu budowlanego (koparki, koparko-ładowarki). Na terenie budowy praca jest wykonywana głównie na zewnątrz. Może być również wykonywana wewnątrz pomieszczeń, np. podczas drobnych napraw maszyn. Praca jest wykonywana z płaszczyzny terenu.

Teren budowy

Wymagania dotyczące prowadzenia prac związanych z użyciem maszyn budowlanych na terenie budowy:

1. Postępować zgodnie z opracowanym planem BIOZ.
2. W porozumieniu z kierownikiem budowy opracować instrukcję bezpiecznego wykonywania prac ze szczególnym uwzględnieniem prowadzenia prac:
 - w pobliżu innych stanowisk pracy,
 - transportowych z użyciem żurawi: wieżowych lub samojezdnych,
 - współpracy pomiędzy operatorem maszyny oraz kierowcami pojazdów transportowych, np. ciężarówek.
3. W porozumieniu z kierownikiem budowy opracować instrukcję składowania i magazynowania na terenie budowy.
4. W przypadku prowadzenia prac na terenie budowy przez innych wykonawców wyznaczyć koordynatora ds. bhp i opracować procedury dotyczące koordynacji i sposobów prowadzenia prac na terenie budowy.
5. Pracownika poddać na terenie budowy instruktażowi stanowisko-

wemu (obowiązkowo zapoznać z opracowanymi instrukcjami). Fakt odbycia szkolenia i zapoznania z instrukcjami potwierdzić podpisem pracownika i osoby dokonującej instruktażu.

6. Pracownika wyposażać w niezbędne do stosowania środki ochrony indywidualnej i nadzorować ich prawidłowe stosowanie przez pracowników – odpowiedzialni: kierownicy robót na poszczególnych odcinkach, mistrzowie brygad.
7. Opracować procedury i zapewnić środki techniczne do łączności pomiędzy: operatorem maszyny a innymi uczestnikami procesu budowlanego, np. operatorem żurawia, hakowym i pracownikiem dokonującym odbioru transportowanych materiałów.

Czynności zabronione podczas wykonywania prac na terenie budowy:

1. Niedopuszczalne jest wykonywanie prac bez wymaganych uprawnień kwalifikacyjnych.
2. Zabronione jest składowanie materiałów w miejscach do tego niewyznaczonych.
3. Zabronione jest przebywanie osób postronnych w wyznaczonych, wygrodzonych i oznakowanych strefach niebezpiecznych.
4. Zabrania się użytkowania instalacji elektrycznej na terenie budowy, która może stwarzać zagrożenia dla pracowników (potwierdzeniem poprawności działania instalacji jest protokół z pomiarów wykonany przez osoby uprawnione, dopuszczający instalację elektryczną na terenie budowy do eksploatacji).
5. Zabrania się eksploatacji urządzeń poddózorowych bez ważnej decyzji Urzędu Dozoru Technicznego dopuszczającej urządzenia do eksploatacji.

■ WAŻNE

Urządzenia i maszyny niesprawne, stwarzające zagrożenie dla pracownika należy natychmiast wycofać z eksploatacji.

Przygotowanie pracownika do pracy

Pracownik wykonujący prace musi:

- być osobą pełnoletnią (ukończone 18 lat);
- posiadać aktualne orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy na zajmowanym stanowisku;
- odbyć szkolenie wstępne (instruktaż ogólny i stanowiskowy);
- odbywać szkolenia okresowe zgodnie z opracowanymi czasookresami dokonywania szkoleń (uwaga: szkolenia okresowe co rok w związku z wykonywaniem na tym stanowisku prac szczególnie niebezpiecznych, np. prac na wysokości powyżej 1 m);
- posiadać dodatkowe wymagane uprawnienia kwalifikacyjne do obsługi użytkowanej maszyny, np. koparki lub koparko-ładowarki (uwaga – uprawnienia do obsługi poszczególnych maszyn nie są zamiennie);
- być zapoznany z instrukcjami bhp (pracownik pisemnie powinien potwierdzić zapoznanie się z instrukcjami);
- być wyposażony w niezbędne do stosowania na stanowisku pracy środki ochrony indywidualnej (i przeszkolony w zakresie ich używania);
- być wyposażony w odzież i obuwie robocze zgodnie z zakładową tabelą przydziału.

Zakres zadań wykonywanych przez pracownika

Pracownik wykonuje prace związane z przeznaczeniem poszczególnych rodzajów maszyn, np. wykonywanie wykopów, niwelowanie terenu, przemieszczanie składowanego urobku – ziemi z wykopu). Ponadto:

- wykonuje prace rozładunkowe dostarczonych elementów,
- współpracuje z operatorami innych maszyn stosowanych na budowie, np. samochodów ciężarowych, żurawi, samochodów betoniarskich (gruszek) itp.

Maszyny, narzędzia i materiały stosowane bezpośrednio na stanowisku lub w jego pobliżu – niezbędne do wykonania pracy na stanowisku:

- a) koparka i koparko-ładowarka,
- b) narzędzia ręczne: młotki, przecinaki, pobijaki, klucze: płaskie, nasadowe i oczkowe, ręczne piłki do cięcia metalu,
- c) przedłużacze elektryczne,
- d) elementy pomocnicze służące do transportu ładunków – zawiesia: pasowe, łańcuchowe itp.

Środki ochrony stosowane na stanowisku pracy

1. Środki ochrony zbiorowej:
 - balustrady ochronne wykopów,
 - wygrozdzenia stref niebezpiecznych,
 - oznakowania dróg transportowych i miejsc składowania materiałów,
 - sprawne instalacje elektryczne,
 - osłony elementów obracających maszyn i urządzeń (np. osłony przekładni pasowych napędu),
 - osłony stałych stanowisk pracy przed warunkami atmosferycznymi (np. kabiny maszyny).
2. Środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze:
 - środki ochrony indywidualnej:
 - a) głowy (hełmy ochronne – zalecane stosowanie hełmów z pasem podbródkowym),
 - b) oczu i twarzy (okulary ochronne, przesłony chroniące twarz i oczy),
 - c) słuchu (ochronniki słuchu),
 - d) rąk (rękawice przeciwprzecięciowe, rękawice robocze),
 - e) górnych dróg oddechowych (półmaski ochronne),
 - f) odzież ochronna dostosowana do warunków pracy na terenie budowy zgodna z zakładową tabelą przydziału, np. kurtki ocieplane, płaszcze przeciwdeszczowe itp.,
 - g) obuwie ochronne (obuwie z podnoskami i wysokimi cholewkami w klasie co najmniej S3);
 - odzież robocza:

- a) odzież robocza, zgodnie z zakładową tabelą przydziału (np. kombinezon roboczy, bielizna, czapka),
- b) obuwiu robocze (zaleca się stosowanie obuwia ochronnego w klasie S3),
- c) rękawice robocze,
- d) odzież ostrzegawcza – kamizelki odblaskowe.

Wypadki przy pracy, zdarzenia potencjalnie wypadkowe:

Nie wystąpiły.

Inne osoby narażone na ryzyko:

Teren budowy: kierownik robót, mistrz brygady, osoby współpracujące z pracownikiem na stanowisku pracy.

Osoby sprawujące nadzór na prawidłowością wykonania prac z ramienia:

- kierownictwa budowy (np. kierownik budowy, kierownik odcinka robót),
- inwestora (np. inspektor nadzoru inwestycyjnego).

Identyfikacja i charakterystyka czynników środowiska pracy

W tabeli 5 przedstawiono charakterystykę czynników środowiska pracy. Wykorzystanie tych informacji wymaga każdorazowo dostosowania ich do warunków panujących w konkretnym zakładzie pracy.

Uwaga:

Na terenie prowadzonych prac budowlanych pracownicy obowiązkowo (niezależnie od występujących na stanowisku zagrożeń) muszą stosować: środki ochrony indywidualnej głowy (hełmy), obuwie ochronne w klasie S3, odzież roboczą oraz odzież ostrzegawczą (np. kamizelki ostrzegawcze).

Tabela 5. Identyfikacja i charakterystyka czynników środowiska pracy – teren budowy

Zagrożenie	Źródło zagrożenia	Skutek zagrożenia	Sposób ochrony przed zagrożeniem
Porażenie prądem elektrycznym 230/400 V	Obsługa maszyn i urządzeń z niesprawnymi przewodami zasilającymi, wtyczkami, gniaздkami. Obsługa instalacji elektrycznej na placu budowy niezapewniającej właściwej ochrony podstawowej i dodatkowej	Ciężkie poparzenia i urazy zewnętrzne i wewnętrzne, śmierć	Zakaz użytkowania instalacji niezapewniającej bezpieczeństwa (np. z uszkodzonymi osłonami przewodów). Terminowe przeprowadzanie badań i pomiarów istniejących systemów instalacji elektrycznej (w tym RB-etek budowlanych). Zakaz wykonywania napraw instalacji przez osoby nieuprawnione. Zabezpieczenie przewodów instalacji elektrycznej przed możliwością uszkodzeń mechanicznych (najlepiej przez ich podwieszenie ponad poziomem gruntu)

Operator sprzętu budowlanego (koparki, koparko-ładowarki)

Poślizgnięcie, upadek na tej samej płaszczyźnie	Niewłaściwy stan nawierzchni na terenie budowy, np. ciągi komunikacyjne dla pieszych (ubytki nawierzchni), place składowe. Niewłaściwy sposób składowania materiałów, narzędzi	Złamanie, zwichnięcie, skręcenie, pottuczenie	Zapewnienie właściwego stanu technicznego nawierzchni na placu budowy, zakaz składowania materiałów, narzędzi w miejscach do tego nieprzeznaczonych
Potrącenie, najechanie, przygniecenie przez poruszające się po terenie budowy środki transportu	Jazda pojazdami po terenie budowy przez innych pracowników. Nadmierna prędkość pojazdów, niesprawne układy hamulcowe	Śmierć, ciężkie uszkodzenia ciała, zwichnięcia, złamania, kończyn, urazy kręgosłupa	Zakaz prowadzenia pojazdów po terenie budowy przez osoby nieuprawnione. Przestrzeganie zaleceń zawartych w instrukcji bhp. Dotyczącej transportu na budowie. Przestrzeganie dopuszczalnych prędkości pojazdów. Poruszanie się przez pieszych po wyznaczonych ciągach komunikacyjnych. Zachowanie szczególnej ostrożności przy przekraczaniu dróg transportowych.

			Prawidłowe oświetlenie dróg transportowych. Czytelne oznakowanie dróg transportowych. Zakaz używania pojazdów z niesprawnymi układami hamulcowymi
Przeciążenia układu ruchu (mięśniowo-szkieletowego)	Wymuszona pozycja ciała podczas wykonywania prac	Choroby układu ruchu, zwyrodnienia kręgosłupa	Odpowiednia organizacja pracy. Możliwość dostosowania siedzisk w kabinie operatora do potrzeb pracownika
Najechanie, potrącenie przez ręczne środki transportu	Używanie przez innych pracowników ręcznych środków transportu (np. wózków dwukotowych)	Skaleczenia części ciała, zmiżdżenia, złamania kończyn, urazy kręgosłupa	Zachowanie szczególnej ostrożności i koncentracji przy ręcznym przemieszczaniu ciężarów z użyciem urządzeń pomocniczych do transportu. Stosowanie przydzielonych środków ochrony (obuwia ochronnego z podnoskami)

Przewrócenie się sprzętu zmechanizowanego służącego do transportu z transportowanym ładunkiem. Wykonywanie pracy na pochyleniach terenu i niewłaściwy sposób usytuowania maszyny w stosunku do kąta pochylenia terenu	Niewłaściwy sposób transportu ładunku, jazda po terenie o dużym nachyleniu (w szczególności poprzecznym w stosunku do kierunku jazdy). Niewłaściwy stan techniczny dróg transportowych i placów: manewrowych oraz składowych (dziury w nawierzchni)	Śmierć, ciężkie uszkodzenia ciała, złamania, kończyn, urazy kręgosłupa, potłuczenia	Bezwzględne przestrzeganie opracowanej instrukcji bhp dotyczącej transportu i wykonywania pracy z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego. Zakaz przekraczania dopuszczalnej prędkości maszyny określonej w instrukcji. Zachowanie szczególnej ostrożności i ograniczenie szybkości wykonywania manewrów. Zapewnienie właściwego stanu technicznego dróg transportowych i placów: manewrowych oraz składowych. Zakaz poruszania się po pochyłościach (w szczególności poprzecznych w stosunku do kierunku jazdy) większych niż dopuszczona przez producenta maszyny
---	---	---	---

Upadek na niższy poziom (od 1,0 m)	Praca na wysokości powyżej 1 m na płaszczyznach roboczych maszyny, np. kabina operatora, podesty robocze na maszynie przeznaczone do jej obsługi	Śmierć, kalectwo, złamania, zwichnięcia, urazy kręgosłupa, potłuczenia	Przestrzeganie opracowanej instrukcji bhp dotyczącej obsługi maszyny. Zakaz wychylania się poza balustrady ochronne zastosowane na maszynie, jeśli istnieją (w przypadku takiej konieczności wymuszonej warunkami technicznymi na budowie obowiązkowo stosować środki ochrony indywidualnej przed upadkiem z wysokości dostosowane do wysokości, na jakiej jest wykonywana praca), zakotwione do elementów konstrukcyjnych, których wytrzymałość jest dostateczna. Zachowanie szczególnej ostrożności podczas schodzenia i wchodzenia na maszynę (np. do kabiny operatora) – trzymanie się uchwytów zastosowanych przy maszynie
------------------------------------	--	--	---

Uderzenie o nieruchome przedmioty	Konstrukcje stałe na terenie budowy, niewłaściwie składowane i zabezpieczone wyposażenie, materiały	Skaleczenia, przecięcia, łagodne obrażenia (siniaki, guzy itp.)	Zachowanie szczególnej ostrożności podczas przemieszczania się. Przestrzeganie instrukcji składowania i magazynowania. Zakaz składowania narzędzi i materiałów w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Stosowanie środków ochrony indywidualnej głowy
Potrącenie, przygniecenie, uderzenie przez ruchome obiekty	Transportowane za pomocą żurawi materiały, przemieszczające się elementy maszyn budowlanych	Śmierć, kalectwo, złamania, zwichnięcia, urazy kręgosłupa, pottłuczenia	Przestrzeganie instrukcji bhp dotyczącej prowadzenia prac z użyciem żurawi. Zakaz użytkowania żurawi przez osoby nieuprawnione. Zakaz przemieszczania się w strefie transportowanego ładunku lub przemieszczających się urządzeń technicznych i maszyn budowlanych (w wyznaczonej strefie niebezpiecznej).

			Stałe monitorowanie sprawności technicznej stosowanych maszyn i urządzeń technicznych. Poprawnie działające sygnalizacje świetlne i dźwiękowe maszyn budowlanych, np. koparek, żurawi. Współpraca operatorów podczas transportu ładunku. Zapewnienie środków technicznych do łączności pomiędzy operatorami. Zachowanie szczególnej ostrożności podczas prac z użyciem sprzętu zmechanizowanego. Stosowanie środków ochrony indywidualnej głowy
--	--	--	---

Uderzenie, przygniecenie przez spadające przedmioty	Nieprawidłowo ułożone materiały, narzędzia, transport materiałów żurawiem – nieprzestrzeganie przepisów dotyczących transportu za pomocą żurawia (nieprawidłowo podwieszone transportowane elementy konstrukcji, zły stan zawiesi, pasów transportowych itd.)	Śmierć, złamania, zwichnięcia, zranienia głowy, rąk, nóg	Przestrzeganie instrukcji bhp dotyczącej użytkowania środków transportu. Zakaz użytkowania maszyn (np. żurawi i wózków jezdniowych) przez osoby nieuprawnione, Zakaz przemieszczania się w strefie transportowanego ładunku. Poprawnie działające sygnalizacje świetle i dźwiękowe przemieszczających się maszyn. Współpraca operatorów podczas transportu ładunku. Stosowanie środków ochrony indywidualnej głowy
Kontakt z ostrymi, szorstkimi powierzchniami	Materiały, elementy metalowe do łączenia konstrukcji, szorstkie powierzchnie metalowe i drewniane	Skaleczenia, przecięcia	Przestrzeganie instrukcji bhp dotyczących poszczególnych rodzajów prac. Stosowanie przydzielonych odzieży i obuwia oraz środków ochrony. Zachowanie ostrożności podczas wykonywania pracy

Pochwyce- nie przez obracające się elementy	Stosowa- ne maszyny i urządzenia (np. nie- ostłonięte obracające się elementy przekładni pa- sowych i tań- cuchowych)	Zranienia, zmiżdże- nia, ampu- tacje	Zakaz stosowania urządzeń bez ostłony strefy niebezpiecz- nej. Przestrzeganie instrukcji bhp i in- strukcji eksploatacji stosowanych urzą- dzeń. Zachowanie ostroż- ności przy używaniu urządzeń
Zapylenie: ze względu na zmien- ność warun- ków na pla- cu budowy (praca wyko- nywana we- wnątrz i na zewnątrz pomiesz- czeń) nie można prze- prowadzić pomiarów zapylenia	Prace związa- ne z warun- kami pracy operatora na budowie (np. tłumy kurzu podczas sil- nych porywów wiatru, zapyle- nie wynikające z rozbiórki starych budyn- ków)	Choroby dróg odde- chowych (pylica), zaprosze- nie oczu	Stosowanie syste- mów wentylacji stanowiskowej (jeśli taka istnieje w kabinie operatora) w każdej sytuacji, w której jest to moż- liwe. Stosowanie przez pracownika środków ochrony indywidu- alnej dróg oddech- owych (np. maseczka ochronna)

Hałas: ze względu na zmienność warunków na placu budowy (praca wykonywana wewnątrz i na zewnątrz pomieszczeń) nie można przeprowadzić pomiarów hałasu ogólnego w tle). Należy uwzględnić hałas generowany przez obsługiwaną maszynę (przeprowadzenie pomiarów) lub uwzględnić dane przekazywane przez producenta maszyny w instrukcji eksploatacji	Pracujące maszyny i inne maszyny i urządzenia znajdujące się na terenie budowy	Tymczasowe lub trwałe uszkodzenie słuchu	Stosowanie przez pracownika środków ochrony indywidualnej słuchu – ochronników słuchu podczas prac. Izolowanie od zewnętrznych źródeł hałasu (np. poprzez zamykanie drzwi kabiny operatora)
--	--	--	--

Drgania mechaniczne: należy przeprowadzić badania i pomiary drgań generowanych na stanowisku pracy lub uwzględnić dane podawane w instrukcji eksploatacji	Praca na stanowisku operatora we wnętrzu kabiny (drżania od silnika i układów napędowych)	Zespół wibracyjny – zmiany chorobowe w układach: krążenia krwi (naczyniowym), nerwowym, kostno-stawowym. Zaburzenia czucia dotyku, temperatury, a także dolegliwości w postaci drętwienia czy mrowienia palców i rąk	Dbanie o stan techniczny maszyny. Przeprowadzanie pomiarów drgań na stanowisku operatora
Zmienne warunki atmosferyczne (upały, operowanie promieni słonecznych, deszcz, śnieg, mróz)	Praca na otwartej przestrzeni	Przegrzanie, uderzenie cieplne, przemoknięcie, przeziębienie	Wyposażenie pracownika w odzież i środki ochrony dostosowane do warunków pracy i panujących czynników atmosferycznych.

			Zapewnienie w okresie zimowym pomieszczeń do ogrzania się pracownika. Zapewnienie w okresie letnim napojów chłodzących (przy temperaturach przekraczających 28°C obowiązkowo). Zapewnienie w okresie zimowym posiłków regeneracyjnych. Obowiązek dostarczania pracownikowi posiłku regeneracyjnego wynika z przepisów prawa i jest ustalany na podstawie wydatku energetycznego pracownika. Dbanie o stan techniczny zastosowanych w maszynie układów ogrzewania i chłodzenia (np. klimatyzacja)
--	--	--	--

Wartościowanie ryzyka

Kolejnym etapem oceny ryzyka zawodowego jest wartościowanie ryzyka, czyli nadanie mu wartości według przyjętych kryteriów. W metodzie Risk Score poszczególne parametry ryzyka zawodowego są oceniane w kilkustopniowych skalach. Zostały one przedstawione wcześniej w tabelach 1–4.

Tabela 6. Wartościowanie ryzyka

Zagrożenie	Skutki S	Ekspozycja E	Prawdopodobieństwo P	Ryzyko $R = S \times E \times P$
Porażenie prądem elektrycznym 230/400 V	S = 15 Bardzo duże, jedna ofiara śmiertelna	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 3 Praktycznie możliwe	R = 45 Małe
Poślizgnięcie, upadek na tej samej płaszczyźnie	S = 3 Średnie, absencja	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 6 Bardzo prawdopodobne	R = 18 Małe
Potrącenie, najejanie, przygniecenie przez poruszające się po terenie budowy środki transportu	S = 15 Bardzo duże, jedna ofiara śmiertelna	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 3 Praktycznie możliwe	R = 45 Małe
Przeciążenia układu ruchu (mięśniowo-szkieletowego)	S = 3 Średnie, absencja	E = 6 Częsta (codzienna)	P = 3 Praktycznie możliwe	R = 54 Małe
Najejanie, potrącenie przez ręczne środki transportu	S = 3 Średnie, absencja	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 6 Bardzo prawdopodobne	R = 18 Małe

Operator sprzętu budowlanego (koparki, koparko-ładowarki)

Przewrócenie się sprzętu zmechanizowanego służącego do transportu z transportowanym ładunkiem	S = 40 Katastrofa, kilka ofiar śmiertelnych	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 1 Mało prawdopodobne, ale możliwe	R = 40 Małe
Upadek na niższy poziom (od 1,0 m)	S = 15 Bardzo duże, jedna ofiara śmiertelna	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 3 Praktycznie możliwe	R = 45 Małe
Uderzenie o nieruchome przedmioty	S = 3 Średnie, absencja	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 6 Bardzo prawdopodobne	R=18 Małe
Potrącenie, przygniecenie przez ruchome obiekty	S = 15 Bardzo duże, jedna ofiara śmiertelna	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 1 Mało prawdopodobne, ale możliwe	R-15 Małe
Uderzenie, przygniecenie przez spadające przedmioty	S = 15 Bardzo duże, jedna ofiara śmiertelna	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 3 Praktycznie możliwe	R-45 Małe
Kontakt z ostrymi, szorstkimi powierzchniami	S = 3 Średnie, absencja	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 6 Bardzo prawdopodobne	R=18 Małe

Pochwycenie przez obracające się elementy	S = 7 Średnie, amputacja części ciała	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 6 Bardzo prawdopodobne	R=42 Małe
Zapylenie	S = 3 Średnie, absencja	E = 6 Częsta (codzienna)	P = 3 Praktycznie możliwe	R=54 Małe
Hałas	S = 7 Ciężkie uszkodzenie ciała	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 3 Praktycznie możliwe	R=21 Małe
Drgania mechaniczne	S = 7 Ciężkie uszkodzenie ciała	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 3 Praktycznie możliwe	R=21 Małe
Zmienne warunki atmosferyczne (upały, operowanie promieni słonecznych, deszcz, śnieg, mróz)	S = 3 Średnie, absencja	E = 1 Kilka razy w roku, minimalna	P = 6 Bardzo prawdopodobne	R=18 Małe

Wnioski

Wobec tych wyliczeń, zgodnie z przyjętą metodą należy uznać, że ogólna ocena ryzyka na stanowisku pracownika budowlanego – operatora sprzętu budowlanego jest mała. Ryzyko – akceptowalne. Należy podjąć jednak wszelkie niezbędne środki, aby ryzyko zostało utrzymane co najmniej na tym samym poziomie.

ZAPISZ SIĘ NA BEZPŁATNE E-LETTERY

1

Regularnie otrzymuj aktualności branżowe
i porady ekspertów na swoją skrzynkę e-mail!

1 Kwadrans Ochrony Środowiska www.ochronasrodowiska.wip.pl/newsletter

Chcesz być informowany o najważniejszych zmianach w ochronie środowiska? Ważne dla Ciebie jest sprawne wykonanie wszelkich obowiązków, jakie nakładają na Twoją firmę przepisy o ochronie środowiska? Chcesz uzyskać praktyczne wskazówki na temat opłat, ewidencji, pozwoleń, a także postępowania administracyjnego w zakresie ochrony środowiska?

Raz w tygodniu (w każdy wtorek) otrzymuj informacje, dzięki którym będziesz na bieżąco.

2 Odpady w firmie www.odpadywfirmie.wip.pl/newsletter

Chcesz wiedzieć, jak skutecznie zarządzać odpadami w firmie? Eletter „Odpady w firmie” wysyłany w każdy czwartek to cotygodniowa dawka informacji przygotowywana przez członków naszej redakcji. Znajdziesz w nim przydatne informacje dotyczące gospodarowania odpadami, czyli zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

3 Doradca bhp www.bhpfwfirmie.wip.pl/newsletter

Otrzymuj raz w tygodniu informacje na temat bezpieczeństwa i higieny pracy. Zapewnij sobie fachowe wskazówki, m.in. jak udoskonalić technikę prowadzenia szkoleń bhp, przeprowadzać pierwszą pomoc czy jak unikać zagrożeń w miejscu pracy. Bądź na bieżąco!

4 BHP NEWS www.portalbhp.pl

Jako pierwszy przeczytasz o zmieniających się przepisach i poznasz ich interpretacje opracowane przez najlepszych prawników specjalizujących się w bezpieczeństwie i higienie pracy. Ponadto poznasz dobre praktyki bhp, sprawdzone w innych firmach i dowiesz się, jakie obowiązki wynikają z najnowszych przepisów bhp.

5 Transport NEWS www.transport-expert.pl

Dwa razy w tygodniu (wtorek i czwartek) otrzymasz e-letter, dzięki któremu będziesz na bieżąco ze zmianami w przepisach i uzyskasz wiedzę, która pozwoli Ci zarządzać transportem i kierowcami zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi.

Więcej branżowych e-letterów znajdziesz na stronie
www.elettery.pl

Orzecznictwo sądowe

Zadośćuczynienie za śmierć pracownika powinno być w rozsądnych granicach

Wysokość zadośćuczynienia pieniężnego należnego osobom bliskim pracownika, który zmarł na skutek wypadku przy pracy, powinna być utrzymana w rozsądnych granicach. Musi odpowiadać aktualnym warunkom ekonomicznym i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Tak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z 20 marca 2024 r. Co to oznacza dla pracodawcy?

Opis zdarzenia

Janusz S. pracował w spółce A. jako hutnik. Stosunek pracy łączący go z pracodawcą wygaśł 25 października 2012 r. na skutek śmierci pracownika spowodowanej rozległymi obrażeniami, jakich doznał podczas wykonywania obowiązków służbowych 22 października 2012 r. W chwili śmierci pracownik miał ukończone 39 lat. W następstwie tego zdarzenia córce zmarłego pracownika (Paulinie S.) i wdowie po nim (Katarzynie S.) wypłacono ze środków pracodawcy oraz ZUS kilka świadczeń pieniężnych (w tym: odprawę pośmiertną, jednorazowe odszkodowanie z tytułu śmiertelnego wypadku przy pracy itp.). Zmarły pracownik ponosił główny ciężar utrzymania rodziny, zabezpieczał potrzeby materialne i emocjonalne córki oraz wdowy, będąc jedynym żywicielem rodziny. Uzyskiwał miesięczne pobory rzędu około 4 tys. zł „na rękę” (z nadgodzinami – około 7 tys. zł). W wyniku śmierci pracownika stan psychiczny obu kobiet znacznie się pogorszył. W związku z tym wystąpiły przeciwko spółce z pozwem o 600 tys. zł zadośćuczynienia (po 300 tys. zł na rzecz każdej z nich) wraz z ustawowymi odsetkami. Dodatkowo wdowa zażądała zasądzenia 31,5 tys. zł tytułem skapitalizowanej zaległej renty z odsetkami oraz comiesięcznej renty płatnej dożywotnio w kwotach po 1.125 zł do 10. dnia każdego miesiąca.

Sąd I instancji, po rozważeniu przesłanek ujętych w art. 446 § 3 i 4 kc, uwzględnił powództwo w całości. Natomiast sąd apelacyjny, w wyniku częściowego uwzględnienia apelacji wniesionej przez pozwaną spółkę, zmienił wyrok sądu I instancji w ten sposób, że zasądził od spółki:

- 1) na rzecz wdowy kwotę 200 tys. zł zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami;
- 2) na rzecz wdowy 16.275 zł tytułem skapitalizowanej renty za okres od czerwca 2013 roku do września 2015 roku wraz z ustawowymi odsetkami;
- 3) na rzecz wdowy rentę w kwotach miesięcznych po 581,25 zł, płatnych do 10. dnia każdego miesiąca, począwszy od października 2015 roku;
- 4) na rzecz córki zmarłego pracownika (Pauliny S.) 250 tys. zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami.

Sąd II instancji – wbrew oczekiwaniom pozwanej spółki – nie stwierdził przyczynienia się zmarłego pracownika do wypadku z 22 października 2012 r., niemniej obniżył wysokość zadośćuczynień oraz zróżnicował je w odniesieniu do sytuacji każdej z powódek (wdowy i córki).

Niezadowolone z takiego werdyktu powódki wystąpiły do Sądu Najwyższego ze skargą kasacyjną, kwestionując w niej oddalenie roszczenia Katarzyny S. (wdowy) o zadośćuczynienie w wysokości 100 tys. zł i oddalenie roszczenia Pauliny S. (córki) w wysokości 50 tys. zł.

Sąd Najwyższy: Zadośćuczynienie w rozsądnych granicach

Sąd Najwyższy nie przyznał racji córce zmarłego pracownika i wdowie po nim. Zaznaczył, że z dotychczasowego orzecznictwa sądowego wynika, że kwoty zadośćuczynień zasądzanych na podstawie art. 446 § 4 kc (w następstwie śmierci osoby najbliższej, spowodowanej wykroczeniem lub przestępstwem) oscylowały w granicach

100–200 tys. zł. W związku z tym nie można zgodzić się z twierdzeniem powódek, że w świetle ustaleń faktycznych rozpoznawanej sprawy przyznane im w wyroku sądu apelacyjnego zadośćuczynienia w kwotach wynoszących 200 tys. zł i 250 tys. zł są rażąco zaniżone względem standardów wyznaczonych przez art. 446 § 4 kc w zw. z art. 300 kp.

SN przypomniał, że celem zadośćuczynienia pieniężnego z tytułu śmierci osoby najbliższej jest kompensacja krzywdy, jaką ta śmierć wywołała w sferze psychicznej osoby ubiegającej się o zadośćuczynienie.

■ WAŻNE

Podstawowe kryteria brane pod uwagę przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia to rozmiar oraz intensywność doznanej krzywdy, ocenianej według kryteriów zobiektywizowanych, przy uwzględnieniu sytuacji osobistej i zawodowej pokrzywdzonego. A zatem przy określaniu wysokości zadośćuczynienia trzeba rozważyć okoliczności konkretnego przypadku, w tym takie, które odnoszą się bezpośrednio do sytuacji osobistej pokrzywdzonego i które wpływają na silniejsze odczuwanie przez niego bólu i cierpienia.

Rozmiar zadośćuczynienia może być również uzależniany od stopy życiowej społeczeństwa. Wysokość zadośćuczynienia powinna więc mieć dla pokrzywdzonego odczuwalną wartość ekonomiczną, adekwatną do warunków gospodarki rynkowej, niemniej musi być ona utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa.

Podstawa prawna:

- wyrok Sądu Najwyższego z 20 marca 2024 r. (sygn. akt I PSKP 12/23).

Dominik Wajda
Sąd Najwyższy, Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych

Kierownik grupy tematycznej
Piotr Szczygiel

Menedżer produktu
Patrycja Kurzątkowska

Redaktor prowadzący
Marek Kalman

Koordynator produkcji
Mariusz Jezierski

Korekta
Zespół

Skład i łamanie
6AN Studio

Druk
KRM Druk

ISBN: 978-83-8344-870-1

Nr rejestrowy BDO: 000008579

Copyright © by Wiedza i Praktyka sp. z o.o., Warszawa 2024

Wiedza i Praktyka sp. z o.o.

03-918 Warszawa, ul. Łotewska 9a

tel.: 22 518 29 29, faks: 22 617 60 10, e-mail: praktyczneszkoleniabhp@wip.pl

NIP: 526-19-92-256

Numer KRS: 0000098264 – Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, Sąd Gospodarczy

XIII Wydział Gospodarczy Rejestrowy. Wysokość kapitału zakładowego: 200.000 zł

Publikacja „Praktyczne Szkolenia BHP” wraz z przysługującymi Czytelnikom innymi elementami dostępnymi w subskrypcji (e-letter, WWW i inne) chronione są prawem autorskim. Przedruk i sprzedaż tych materiałów bez zgody wydawcy są zabronione. Zakaz nie dotyczy cytowania publikacji z powołaniem się na źródło. Publikacja „Praktyczne Szkolenia BHP” została przygotowana z zachowaniem najwyższej staranności i wykorzystaniem wysokich kwalifikacji, wiedzy i doświadczenia autorów i konsultantów. Zaproponowane w publikacji „Praktyczne Szkolenia BHP” oraz w innych dostępnych elementach subskrypcji wskazówki, porady i interpretacje nie mają charakteru porady prawnej i dotyczą sytuacji typowych. Ewentualne zastosowanie się do nich powinno być skonsultowane z wykwalifikowanym specjalistą lub ekspertem, w celu uwzględnienia indywidualnych okoliczności związanych z daną sprawą, w związku z czym zastosowanie lub wykorzystanie w jakikolwiek sposób informacji zawartych w tych materiałach następuje na własne ryzyko i odpowiedzialność osoby tego dokonującej. Publikowane rozwiązania nie mogą być traktowane jako oficjalne stanowiska organów i urzędów państwowych.

ZAPISZ SIĘ NA BEZPŁATNE E-LETTERY

Regularnie otrzymuj aktualności branżowe
i porady ekspertów na swoją skrzynkę e-mail!

1 Kwadrans Ochrony Środowiska www.ochronasrodowiska.wip.pl/newsletter

Chcesz być informowany o najważniejszych zmianach w ochronie środowiska? Ważne dla Ciebie jest sprawne wykonanie wszelkich obowiązków, jakie nakładają na Twoją firmę przepisy o ochronie środowiska? Chcesz uzyskać praktyczne wskazówki na temat opłat, ewidencji, pozwoleń, a także postępowania administracyjnego w zakresie ochrony środowiska?

Raz w tygodniu (w każdy wtorek) otrzymuj informacje, dzięki którym będziesz na bieżąco.

2 Odpady w firmie www.odpadywfirmie.wip.pl/newsletter

Chcesz wiedzieć, jak skutecznie zarządzać odpadami w firmie? Eletter „Odpady w firmie” wysyłany w każdy czwartek to cotygodniowa dawka informacji przygotowywana przez członków naszej redakcji. Znajdziesz w nim przydatne informacje dotyczące gospodarowania odpadami, czyli zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

3 Doradca bhp www.bhpwfirmie.wip.pl/newsletter

Otrzymuj raz w tygodniu informacje na temat bezpieczeństwa i higieny pracy. Zapewnij sobie fachowe wskazówki, m.in. jak udoskonalić technikę prowadzenia szkoleń bhp, przeprowadzać pierwszą pomoc czy jak unikać zagrożeń w miejscu pracy. Bądź na bieżąco!

4 BHP NEWS www.portalbhp.pl

Jako pierwszy przeczytasz o zmieniających się przepisach i poznasz ich interpretacje opracowane przez najlepszych prawników specjalizujących się w bezpieczeństwie i higienie pracy. Ponadto poznasz dobre praktyki bhp, sprawdzone w innych firmach i dowiesz się, jakie obowiązki wynikają z najnowszych przepisów bhp.

5 Transport NEWS www.transport-expert.pl

Dwa razy w tygodniu (wtorek i czwartek) otrzymasz e-letter, dzięki któremu będziesz na bieżąco ze zmianami w przepisach i uzyskasz wiedzę, która pozwoli Ci zarządzać transportem i kierowcami zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi.

Więcej branżowych e-letterów znajdziesz na stronie
www.elettery.pl

NOWOŚĆ!

Portal **BHP**.pl

AKADEMIA PORTALU BHP

Przestań walczyć z codziennymi wyzwaniami samodzielnie

Wyobraź sobie, że masz wsparcie najlepszych ekspertów w branży i dostęp do najnowszych narzędzi, które ułatwią Ci skuteczne budowanie bezpiecznego środowiska pracy na wyciągnięcie ręki. To możliwe! Dołącz do Akademii Portalu BHP, gdzie praktyczna wiedza spotyka się z rzeczywistymi rozwiązaniami. Zyskaj pewność siebie, wyróżnij się na tle konkurencji i osiągnij nowy poziom profesjonalizmu!

Certyfikaty:

Otrzymaj imienny certyfikat, który nie tylko wzbogaci Twoje CV, ale również będzie mocnym argumentem w rozmowach z przełożonymi

Szkolenia i kursy:

Nasze warsztaty prowadzą uznani eksperci, którzy dzielą się konkretnymi, praktycznymi rozwiązaniami, dostosowanymi do potrzeb

Materiały dodatkowe:

Dzięki materiałom od ekspertów będziesz mógł w dogodnym momencie wrócić do interesujących Cię treści i utrwalić swoją wiedzę

Poznaj Akademię Portalu BHP

Akademia to zestaw warsztatów i materiałów edukacyjnych, które są dostępne na wyciągnięcie ręki. Zdobywaj nową wiedzę w swoim tempie, kiedy i gdzie chcesz.

Współpracujemy z czołowymi ekspertami BHP, aby Twoje najtrudniejsze wyzwania stały się łatwiejsze do rozwiązania. Ich wiedza i doświadczenie pomogą Ci skutecznie zarządzać bezpieczeństwem w zakładzie pracy i usprawnić codzienne zadania, eliminując problemy, które dotychczas spędzały Ci sen z powiek.

W jaki sposób pomożemy Ci odnieść sukces?

- Rozwijaj swoje umiejętności zgodnie z najnowszymi trendami**
Dzięki Akademii Portalu BHP zyskasz możliwość regularnego podnoszenia kompetencji, zgodnie z aktualnymi trendami, przepisami i regulacjami. Będziesz zawsze na bieżąco z najnowszymi zmianami, co pozwoli Ci skutecznie reagować na zmieniające się wymagania w swojej dziedzinie.
- Zyskaj przewagę dzięki praktycznym rozwiązaniom**
Dzięki naszym warsztatom zdobędziesz konkretne umiejętności, które bezpośrednio przełożą się na efektywność Twojej pracy. Imienne certyfikaty oraz materiały dodatkowe pomogą Ci wyróżnić się na rynku pracy i zwiększyć swoją wartość w oczach pracodawców.
- Rozwiązania dopasowane do realnych wyzwań**
Program Akademii Portalu BHP, stworzony przez ekspertów – praktyków, odpowiada na rzeczywiste potrzeby branży. Nasze materiały bazują na realnych przykładach i dostarczają praktycznych rozwiązań, które skutecznie rozwiązują codzienne problemy w BHP.

Dowiedz się więcej »

Wejdź na portalbhp.pl/poznaj-akademie

lub skontaktuj się z Centrum Obsługi Klienta: 22 518 29 29, e-mail: cok@wip.pl

